

Zorg&Techniek

editie 039 (mei-juni-juli 2023) - jaargang 11 - verschijnt driemaandelijks

- 06 | Dossier Energietransitie
- 19 | ZORG.tech congres: standhouders en beursplan
- 28 | Project in de kijker: masterplan UZ Gent

A powerful decade

10 years of Uninterrupted
Power Service

a decade of **business power
infrastructure management**
in Belgium

New

Varishelter HBS
> Bi-directional power

whenever ... wherever

www.riello-ups.be

Inhoud.

06

Energietransitie

Wat is de sleutel tot een succesvolle energietransitie en hoe kan de zorgsector daar een steentje aan bijdragen? Op die vragen zoeken we, samen met experts, een antwoord op het komende ZORG.tech-congres. In dit dossier bieden we een voorproefje.

10

GREEN ENERGY PARK

28

MASTERPLAN UZ GENT

34

LID IN DE RIJKER

- 6** Docent klimaat & wereldgeschiedenis Pieter Boussemaere
- 19** ZORG.tech congres: lijst van exposanten
- 37** ZORG.tech verwelkomt de nieuwe leden

ZORG & TECHNIK

Zorg&Techniek is een uitgave in samenwerking met ZORG.tech

ADVERTENTIE-EXPLOITATIE

Elke Vandamme
Matisse Caron
+32 9 243 54 50
sales@zorgmagazine.be

PREPRESS EN DRUK

Perka

REDACTIERAAD

Eddy De Coster
Martin Claeys
Roger Albertijn
Ann Vandycke
David Carette
Patrick Hansoul

REDACTIECOÖRDINATOR

Wieland De Hoon

Rosalie van Hoof

Timothy Vermeir

Wieland De Hoon

OPLAGE

4225 exemplaren postbedeeld

DOELGROEP & VERSPREIDING

De algemene en technische directies van de Vlaamse zorginstellingen, producenten & toeleveranciers, studie- en architectenbureaus en de leden van ZORG.tech

ABONNEMENT

€ 40,00 per jaar

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

ZORG Magazine BV
Amelia Earhartlaan 19 bus 301
9051 Sint-Denijs-Westrem

Overname van artikels en illustraties, geheel of gedeeltelijk, alleen na schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever en ZORG.tech kunnen nooit verantwoordelijk worden gesteld voor de inhoud van advertenties en content reportages.

Bezoek
ons op:
ZORG.tech
stand 23

Geclassificeerde medische gebouwen en ruimten

Jan Snel en Medexs zijn marktleider en toonaangevend specialist in het ontwerpen en realiseren van geclassificeerde gebouwen en ruimten. Van operatiekamers, cleanrooms en laboratoria tot complete ziekenhuizen. Jan Snel en Medexs begeleiden het gehele project gedurende de ontwerpfase, realisatie en kwalificatie. Neem contact op via +32 (0)3 789 09 94 of kijk op de website.

ERIK VAN DE WAUWER

Voorzitter ZORG.Tech

**BESTE LEDEN VAN ZORG.TECH,
BESTE LEZERS,**

Op 2 juni gaat het ZORG.tech congres, met als thema 'Energietransitie in de zorgsector', door in Genk. Wij zijn er met ZORG.tech van overtuigd dat het een belangrijk aanknopingspunt is voor elke technische dienst in de zorgsector voor wie de energietransitie hoog op de agenda staat. Maar dit congres - in zekere zin een update van het door de corona crisis afgelaste Klimaatcongres van 2020 - wil breder gaan. Voor onze directies is dit netwerkmoment belangrijk, want in hun technische dienst vinden ze de strategische partner die de energietransitie in de meeste optimale omstandigheden kan begeleiden. Dat onderstreept ook de groeiende strategische rol van ZORG.tech binnen (en zelfs buiten) de sector, zoals blijkt uit een boeiend panelgesprek met enkele ZORG.tech bestuursleden: onze congresvoorzitter Staf Leën, energie-expert Philip Verheye en oud-voorzitter Eddy De Coster.

In deze editie maakt u verder kennis met een aantal sprekers die ons congres echt meerwaarde bieden. We kijken uit naar de deelname van Pieter Boussemaere, Docent Vives Hogeschool Brugge/Kortrijk die de essentie van het klimaatprobleem

duidt maar vooral heel nuchter de mogelijke klimaatoplossingen aanreikt. Kan de wereld en Europa draaien op groene energie alleen? Is kernenergie noodzakelijk? Wat met gascentrales en waterstof? Enkele zeer pertinente vragen. Jimmy Van Moer is CEO van Green Energy Lab, de proeftuin energietransitie voor UZ Brussel/VUB. Hij gaat dieper in het opbelang van energie buffering en systeemintegratie.

Met beide voeten in de praktijk staat het ingenieursbureau Ingenium. CEO Nicolas Vyncke en projectingenieur Joris Dedecker belichten trends in projectontwerp en energieoplossingen voor zorginstellingen in het licht van de koolstofneutrale doelstellingen. We wensen u veel leesplezier en hopen u te mogen ontmoeten tijdens het ZORG.tech congres op 2 juni.

“Rechtstreeks elektrificeren is het efficiëntst”

Een opwarmend klimaat stelt zorginstellingen voor bijzondere uitdagingen. Pieter Boussemaere is auteur en docent klimaat & wereldgeschiedenis aan Vives Hogeschool in Brugge en Kortrijk. Hij adviseerde onder meer de Europese Commissie en de Vlaamse Overheid op het vlak van klimaateducatie. Boussemaere is ook te zien in de Canvas Klimaatdocu ‘Wat houdt ons tegen?’ Hij opent op 2 juni het ZORG.tech congres met een breed overzicht van mogelijke klimaatoplossingen. Tijd voor een update, een nieuwe focus op oplossingen voor de energietransitie en een paar uitgesproken meningen.

“Worden de meest recente, wereldwijd langetermijnbeloftes naar de letter uitgevoerd, dan stevenen we tegen het einde van deze eeuw (dat is binnen 57 tot 77 jaar) af op ongeveer 1,8 tot 1,9 °C graden opwarming en niet 2,1 graden zoals ik drie jaar geleden stelde”, zegt Pieter Boussemaere, die ook spreker geweest zou zijn op het ZORG.tech congres over klimaat als dat in 2020 niet was afgelast wegens Covid. “Maar we zien nu al dat die beloftes niet naar de letter worden uitgevoerd. Daarom is de verwachting dat we eerder afstevenen op een opwarming van 2,6°C. Maar het blijft uiteindelijk moeilijk te voorspellen. Wat telt, is dat de range waarbinnen de gemiddelde wereldtemperatuur zich eind deze eeuw zal bevinden waarschijnlijk ergens tussen de 1,7 en 3,3 graden ligt – met meer kans op de bovengrens. En hoe langer we talmen om wereldwijd uit de startblokken te schieten, hoe onwaarschijnlijker het wordt dat de gemiddelde wereldtemperatuur tegen het einde van deze eeuw kan stabiliseren rond 1,7 of 1,9 graden, laat staan 1,5 °C”

“

In gebouwen is waterstof per definitie zelden een goede keuze.

“De oorlog in Oekraïne heeft een positieve impact op de energietransitie”, stelt Pieter Boussemaere lichtjes verrassend. “Duurzame energiebronnen worden exponentieel sneller aangeboord. Finaal heeft die oorlog de omslag versneld en dus zal die mee voor een lagere uitstoot zorgen. De Europese Commissie mikt nu op 68 procent

hernieuwbare elektriciteit tegen 2030 – vandaag is dat net geen 40 procent.”

Is kernenergie noodzakelijk? Duitsland is pas afgekoppeld maar moet nu kernenergie uit Frankrijk importeren.

“Fake news verspreid door de kernlobby. Politiek-ideologisch gestuurd. Frankrijk heeft momenteel zelf minimaal toegang tot kernenergie, laat staan dat ze het zouden uitvoeren. Frankrijk is nu een netto-importeur van elektriciteit. Ik ga daar graag verder op in tijdens het congres. Eigenlijk kunnen we zonder kernenergie, maar in de praktijk kan nucleair nuttig blijven als deel van de energiemix, al was het maar omdat ook in 2050 nog bestaande reactoren zullen draaien. Kernenergie hoeft de uitrol van hernieuwbaar niet in de weg te staan, maar het zal tegen 2050 eerder een bijrol spelen. Duitsland had zijn centrales beter nog even open gehouden, maar nieuwe centrales bouwen is enorm duur en zeker in een land als België met een gigantische staatsschuld ligt dat niet voor de hand.”

Als een ziekenhuis full electric gaat en daartoe deels op groene stroom een beroep doet, hoort elektriciteit uit kernenergie daar niet bij. Wat is duurzaam, groen en koolstofarm?

“Hernieuwbaar, duurzaam en groen worden vaak als synoniem gebruikt. Kernenergie hoort daar niet onder, onder meer omdat het geen onuitputtelijke energiebron is. Uranium raakt ooit op. Wel is kernenergie koolstofarm en dus klimaatvriendelijk. Een ziekenhuis laten draaien op stroom uit kernreactoren is dus goed voor het klimaat,

maar niet 'groen'. Daarnaast blijven ook gascentrales belangrijk. Die leveren de nodige flexibiliteit. Toch zien we hier een versnelde omslag door de oorlog in Oekraïne. De zoektocht naar groene waterstof heeft een extra boost gekregen. Ook zie ik sneller dan verwacht – al tegen 2035 – groene waterstof opduiken. Ik zal in mijn lezing ingaan op mogelijkheden en toepassingen, want die verschillen sterk. Rechtstreeks elektrificeren is het efficiëntst, de bonus is zelf energie opwekken. In 2030 zou al 80 tot 85 procent van de Europese elektriciteitsopwerking koolstofarm moeten zijn. Elektrificeren en een deel van de elektriciteitsbehoefte van het net halen is dus the way to go. Twee, en direct daarop aansluitend, is kiezen voor batterijen, omdat dat met voorsprong het meest efficiënt is. Pas dan ga je naar waterstof, als laatste keuze. In gebouwen is waterstof per definitie zelden een goede keuze. Maar in een aantal niches kan waterstof eventueel wél interessant zijn, zoals in historische gebouwen die je niet goed kan isoleren.”

Kan de wereld draaien op groene energie alleen? Dat is het belangrijkste topic van uw keynote als we afgaan op het programma.

“Hallucinant dat zoveel mensen daar nog aan twifelen. We wéten bijvoorbeeld hoeveel windturbines er nodig zijn tegen 2050 om aan de doelstellingen te voldoen. Het is honderd procent zeker dat we die kunnen behalen: theoretisch, praktisch, technisch en financieel. Onthoud vooral dat lithiumbatterijen en warmteopslag als buffer vaak de betere oplossing zijn en dat je voor een nieuwbouw best met warmtepompen of bijvoorbeeld een BEO-veld werkt.”

Kunt u nog eens inzoomen op de klimaatproblematiek en uw aanbevelingen voor de zorgsector en de verschillende overheden – thema's waarop u tijdens het congres van 2020 extra op zou zijn ingegaan?

“In België is het klimaat nu al anders dan honderd jaar geleden. Leg je de link tussen hitte en zorg, dan ligt het voor de hand dat standaard verkoeling voor kamers een belangrijk item wordt. Algemeen moet de zorgsector de hitte kunnen opvangen voor patiënten. Daarnaast wordt het steeds belangrijker om voor een goede luchtverversing te zorgen aangezien het CO₂-gehalte in de atmosfeer toeneemt en dus ook het CO₂-gehalte in gebouwen. De zorgsector maakt zich best ook op voor de bestrijding van invasieve insecten zoals de gelekoortsmug die aan een opmars bezig is en tropische ziekten kan overbrengen. Ook bijvoorbeeld processierupsen, die hier vroeger beperkt aanwezig waren, worden door de warmere temperaturen een steeds grotere plaag.”

“

Algemeen moet de zorgsector de hitte kunnen opvangen voor patiënten.

Wat nu al wordt vastgesteld is dat de polar vortex veel minder stabiel is en minder snel draait waardoor weersystemen langer op dezelfde plek blijven hangen. Dat heeft een gigantische impact op ons weer. En wereldwijd wijzigende weerpatronen hebben uiteraard een effect op de landbouw, de basis van de economie. Door mislukkende oogsten stijgen de prijzen van de landbouwproducten en

zal een deel van het budget niet meer besteed kunnen worden aan andere producten, wat een effect zal hebben op de wereldeconomie. Wat je ziet is dat onze maatschappij de klimaatverandering nog altijd ziet als iets wat ver van ons bed ligt, terwijl je net zo'n doortastende maatregelen nodig hebt als tegen corona. Want op termijn zal de klimaatverandering véél meer mensenlevens en geld kosten. Onze dijken houden het nog wel even, want het zal (mits de nodige aanpassingswerken) nog eeuwen duren vooraleer het water ons aan de lippen staat. Maar intussen zal de wereld ook op andere vlakken snel en onherkenbaar veranderen."

U bent de eerste docent aan een hogeschool of een unief die erin slaagde om een volwaardig klimaatvak verplicht te maken in een niet-klimaatgerelateerde opleiding.

"Ik doceer ook al twintig jaar wereldgeschiedenis en prehistorie: een stuk daarvan is gewoon paleoklimatologie – klimaatevolutie doorheen de tijden. De volgende stap, toewerken naar de huidige klimaatproblematiek, was niet zo groot. Paleoklimatologie past ook ik mijn discours. Door te vertrekken vanuit een geschiedkundige context, een

“

Het zorgt vaak voor een Aha-erlebnis als je uitlegt dat we eigenlijk naar een nieuwe ijstijd aan het evolueren waren, wat de huidige klimaatopwarming des te opmerkelijker maakt.

PIETER BOUSSEMAERE

docent klimaat & wereldgeschiedenis
aan Vives Hogeschool

boeiend verhaal, zijn mensen veel sneller bereid om een boodschap aan te nemen. Dat werkt beter dan droog te melden dat er nu 418 ppm CO₂ in de atmosfeer zit. Het zorgt bijvoorbeeld vaak voor een Aha-erlebnis als je uitlegt dat we eigenlijk naar een nieuwe ijstijd aan het evolueren waren, wat de huidige klimaatopwarming des te opmerkelijker maakt. Zeker de laatste duizend jaar was de gemiddelde wereldtemperatuur relatief sterk aan het dalen.

De gemiddelde wereldtemperatuur is al sinds pakweg 5.000 tot 7.000 jaar in dalende lijn. Maar dan, net op het moment waar wij massaal fossiele brandstoffen beginnen te gebruiken, schiet die gemiddelde wereldtemperatuur plots – tegen de natuurlijk dalende tendens in – pijlsnel omhoog. Pas wanneer je dat ziet, snap je waarom het geen zin heeft om een debat aan te gaan met harde non-believers. Onbegrijpelijk dat zij niet inzien dat ze dwalen.

Ten tijde van het Kyoto-protocol – we spreken over 1997 – was Europa zowat de enige regio die de klimaatproblematiek ernstig nam. Intussen is er een wereldwijd klimaatakkoord gesloten in Parijs (2015), wat bij velen de ogen heeft geopend. Vandaag, zeker na Cop26 in 2021, staat Europa er niet langer alleen voor. Ook de VS en China zijn zich terdege bewust van de urgentie en omvang van de klimaatproblematiek. Non-believers zijn meestal niet akkoord met de maatregelen die in functie van het klimaat genomen moeten worden. Ze zijn tegen een sterke overheid en denken dat klimaatmaatregelen hun vrijheid en luxe zullen aantasten. Hen moet je er dus van overtuigen dat als we actie ondernemen, ze er qua luxe en comfort op veel vlakken juist op vooruit zullen gaan."

De Meeuw België toont technisch vakmanschap voor de zorg- en ziekenhuissector

“Ons DNA past perfect bij de zorg- en ziekenhuissector”

ANTWERPEN/WILLEBROEK – De zorg- en ziekenhuissector vormt één van de vier pijlers van De Meeuw België. “Als specialist in modulair bouwen realiseert De Meeuw België niet alleen snelle en flexibele oplossingen voor consultatieruimtes, daghospitelen of administratieve gebouwen. Ook technische en gesofisticeerde medische faciliteiten kunnen perfect. Denk daarbij aan operatiekwartieren, dialysecentra of cleanrooms die voldoen aan de strengste normering”, zo vertelt Hans Vonck, CEO van De Meeuw België.

Vanaf 2026 moet elke ziekenhuisapotheek in ons land over een cleanroom beschikken die aan de verstrengde Europese normering (PIC/S) voldoet. Veel ziekenhuizen staan op dat vlak nog voor een grote uitdaging. “Gelukkig speelt De Meeuw België ook hier een voortrekkersrol en hebben we al mooie all-in oplossingen in uitvoering. Dit specifieke gegeven vormt slechts één van de talrijke voorbeelden waarom het DNA van De Meeuw België perfect past bij de zorg- en ziekenhuissector.”

WELZIJN VAN DE PATIËNT

Hedendaagse zorgcampussen en ziekenhuizen gaan altijd gepaard met specifieke normen en functionele vereisten, zeker op vlak van steriliteit, ventilatie, luchtdichtheid en circulariteit. Daarnaast speelt uiteraard ook duurzaamheid en energiezuinigheid een onmisbare rol. “Wij beschikken over alle expertise om iedere nood of behoefte te vertalen naar een aangepast technisch en efficiënt ontwerp”, zo vertelt Koen Lismont, Sales Director van De Meeuw België. “Op architecturaal vlak zijn we toekomstgericht. Daglicht voor de patiënt binnen een groene omgeving wint fors aan belang, een belangrijk gegeven waar we doelgericht

op inspelen. Het welzijn van de patiënt en de medewerker staat bij ons steeds centraal.”

FLEXIBELE ZIEKENHUISWERELD

Ook flexibiliteit is in de ziekenhuis- en zorgwereld essentieel. “Veel ziekenhuizen en zorgcampussen zitten in een strategisch fusie- of veranderingsproces met mogelijke verhuis-, nieuwbouw- of uitbreidingsplannen. Toch kampen ze in afwachting daarvan met acute en specifieke huisvestingsnoden. Wij bieden onze modulaire gebouwen aan zolang ze nodig zijn. Als ons gebouw vele decennia moet meegaan, vormt dat technisch geen enkel probleem. Toch kunnen we dankzij onze modulaire bouwmethode ieder gebouw op elk moment flexibel transformeren en aanpassen volgens actuele noden of – wanneer nodig – zelfs gewoon verhuizen”, zo besluit Hans Vonck.

INFO

Maak kennis met De Meeuw België op
ZORG.tech op 2 juni. Stand 128
www.demeeuw.be

Koning Leopoldlaan 8 2830 Willebroek
T: 03. 860 71 50
E: info@demeeuw.be

“Een technische dienst hoort niet ergens in de kelder van het ziekenhuis thuis”

Green Energy Park vzw is opgericht in een samenwerking tussen UZ Brussel en de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Op het researchpark in Zellik werd een proeftuin gerealiseerd om innovaties veilig te kunnen ontwikkelen en uittesten. CEO Jimmy Van Moer werkte zelf voor UZ Brussel als Manager Energie en Innovaties. Energie en klimaat is één van de onderzoeksthema's waarop Green Energy Park inzet, net als ziekenhuis van de toekomst, slimme regio's en biotechnologie. Maar vooral hamert Jimmy Van Moer op het belang van expertise binnen de zorginstellingen zelf.

“Er bestaan allerlei soorten proeftuinen, zelfs digitaal, maar Green Energy Park creëert levensechte experimenteertomgevingen”, schetst Jimmy Van Moer. “Onze projecten rond de digitale meter ontwikkelden we zo in een real life setup in de vorm van een compleet dorp, het Smart Village Lab. Onze eerste taak is een brug slaan tussen kennis en economie.”

In energie en klimaat kijkt Green Energy Park vooral naar gebiedsontwikkelingen en energiesystemen, dus voorbij dé laadpaal of dé operatiezaal. Jimmy Van Moer: “Wij focussen op het geheel: waar zit die laadpaal verbonden met het OK? Hoe zit het energiesysteem in elkaar? Nadenken over energiesystemen is een manier om gigantische aansluitvermogens te vermijden. Een voorbeeld: een ziekenhuis heeft koeling nodig én moet een elektrisch wagenpark van stroom voorzien. Meestal wordt er dan een optelsom gemaakt: laadpalen plus koelmachine. Maar dat is niet altijd haalbaar, want zulke netaansluiting is voor het ziekenhuis niet altijd beschikbaar of financieel haalbaar. Plaats je een ijsbuffer bij de koelinstallatie die je 's nachts kan laden, dan kan je overdag de netstroom, gecombineerd met stroom uit zonnepanelen, gebruiken voor het laden van de wagens. Zo kan het totale aansluitvermogen mogelijk ook lager.”

INTEGREREN EN BUFFEREN

Systeemintegratie en gebiedsontwikkeling is een topic dat Jimmy Van Moer aansnijdt als spreker op het ZORG.tech congres, net als energiebuffering. “We zijn binnen

Green Energy Park bezig met hoe het ziekenhuis van de toekomst eruit kan zien”, legt hij uit. “En dan moet je ook buiten de campus denken. Een ziekenhuis biedt veel restwarmte, meestal lage temperaturen uit koeling. Die is buiten de campus ook inzetbaar. Je kan nabije woonkernen erop aansluiten. Ook een datacenter kan je integreren in een gebiedsontwikkeling. Zo zal in de toekomst ons nieuwe datacenter het gehele Researchpark van warmte voorzien en worden in de nieuwe gebouwen dus ook geen ‘stookplaats’ voorzien. Het hele Researchpark maken we CO₂-neutraal dankzij deze integratie waarin restwarmte van de ene, de energiebron wordt van de andere. Integratie is ook nadenken over welke activiteiten je centraal en decentraal wil organiseren. Je moet in een duurzaam totaalmodel durven denken: wat doe je bijvoorbeeld in een ziekenhuis en wat organiseer je perifeer om zo de totale CO₂-footprint van de zorg te verlagen?”

“

We zijn binnen Green Energy Park bezig met hoe het ziekenhuis van de toekomst eruit kan zien.

“Energiebuffering is zowat de heilige graal als het gaat over de energietransitie en inspelen op de energiemarkt die op ons afkomt”, vervolgt de CEO. “Op momenten van teveel of te weinig energie moet een ziekenhuis anticiperen. Koelinstallaties 's nachts of bij veel wind laten werken en de

“

Energiebuffering is zowat de heilige graal als het gaat over de energietransitie en inspelen op de energiemarkt die op ons afkomt.

JIMMY VAN MOER

CEO van Green Energy Park vzw

ijsbuffers die je 's nachts gebruikt om de elektrische wagens op te laden, in plaats van twee keer energie te verbruiken. Warmtepompen renderen enkel met energiebuffers. Een warmtepomp moet de hele dag continu kunnen blijven draaien om dan de pieken uit de installatie met de buffers af te dekken. Ook voor zonne- en windenergie in een energiemarkt waarin je soms betaald wordt om energie te verbruiken, is die buffer interessant. Daarnaast heeft een ziekenhuis ook UPS-batterijen staan. Die kan je naast de medische noodstroomvoorziening ook inzetten voor energieopslag. Tot slot staat er ook véél elektrisch vermogen zoals noodgeneratoren opgesteld in de ziekenhuizen die je kan inzetten voor netondersteuning.”

GEZOCHT: MENSEN

Hét probleem voor de energietransitie in de zorg vindt Jimmy Van Moer het gebrek aan in-house expertise. Door een fout beheer van complexe installaties treedt maar al te vaak energievernietiging op. “Een ziekenhuis is een kleine stad en we trachten overall in Vlaanderen energie te besparen, maar we investeren te weinig in onze technische diensten”, benadrukt Jimmy Van Moer. “Ziekenhuizen en woonzorgcentra zijn veelal enorme energieverslinders, maar er zijn te weinig middelen en kennis om er daadwerkelijk iets aan te kunnen doen. Zo wordt er inderdaad nog heel veel energie in de zorg vernietigd. Een ziekenhuis is echter geen kantoorgebouw en je moet het (zorg)systeem begrijpen, anders kan je er geen oplossing voor uitwerken. Zo heeft een ziekenhuis bijvoorbeeld veel transfo's staan. Op de transformerte kan je warmtepompen plaatsen om de

*Vertrekkend vanuit een wit blad zijn warmtepompen dé oplossing,
maar niet altijd in een bestaand gebouw.*

restwarmte te recupereren voor sanitair warm water. Een ziekenhuis dat daar aandacht kan aan besteden, kan veel energie besparen.”

Hij vervolgt: “Ik geloof niet dat dat subsidies altijd de oplossing zijn. De terugverdieneffecten zijn veelal kort dat een ziekenhuis dat gerust zelf kan dragen. Beter is door experts alles in kaart te laten brengen, oplossingen laten uit te werken en zorgen dat die toegepast en correct beheerd worden. Maar als een ziekenhuis niet de juiste mensen in dienst kan nemen, dan kan je ook niet verwachten dat ze oplossingen gaan aanreiken. Er is hierbij ook meer uitwisseling van experts tussen de ziekenhuizen mogelijk”, klinkt het. “De technische dienst wordt veelal structureel ondergewaardeerd en hoort niet ergens in de kelder van het ziekenhuis thuis.”

PPS – EEN OPPORTUNITEIT IN DE ZORG?

“Bekijk het ook eens anders en schakel private partijen in”, vervolgt de CEO. “Publiek-private samenwerking of PPS is een goede oplossing om gebouwen te bouwen en ze gedurende dertig jaar duurzaam en energie-efficiënt te exploiteren. Sluit dus SLA's af met de privésector, zo kunnen ziekenhuizen zich bezighouden met de zorg.”

Jimmy Van Moer geeft een voorbeeld: “De directie van een Nederlands ziekenhuis kreeg een banklening voor een nieuw ziekenhuis omdat ze een bedrijfszeker en duurzaam ziekenhuis hadden ontworpen. Het duurdere ziekenhuis had voor de bank de voorkeur vanuit bedrijfszekerheid, duurzaamheid en bedrijfsimago-motivatie. In mijn eigen PPS-ervaring kijk ik terug op contractbepalingen waarin de infrastructuur na dertig jaar nog altijd moet werken op tachtig procent van de oorspronkelijk performantie. Pas dat toe op een ziekenhuis en de private partner zal instaan voor de bedrijfszekerheid en een laag energieverbruik.”

BEHEER, BEHEER EN NOG EENS BEHEER

Wat met de inzet en het beheer van alternatieve energiebronnen? “De Brussels Health Campus is gebouwd op een warmtenet in de jaren zeventig, dus daar is maar één centrale stookplaats voor de hele universitaire campus”, schetst Jimmy Van Moer. Toen ik in 2012 begon hebben wij de stookplaats omgebouwd naar een regime

90/70°C in combinatie met een WRR. Uiteindelijk konden we delen van het ziekenhuis zelfs verwarmen op 60/30°C. We hebben het vandaag veelal over de vijfde generatie warmtenetten. Met Green Energy Park werken we mee aan een onderzoeksproject voor het zesde generatie warmtenet, of liever: de eerste generatie multi-energienet. Daarmee willen we voorbij warmte of elektriciteit denken. Koelen kan misschien met hogedrukassen in plaats van met ijswater. Veel technologische opportuniteiten bieden apart niet dé oplossing, maar samen kunnen ze wél werken. Hoe zet je de lage temperatuur uit een ziekenhuis optimaal in? Daar liggen massaal veel kilowatts op lage temperatuur te wachten. Nieuwe ziekenhuizen moeten zeker ontworpen worden met het oog op zeer lage temperatuurnetten, gevoed door warmtepompen en ondersteund met energiebuffers.” “Elke situatie vraagt echter om een maatoplossing. Vertrekkend vanuit een wit blad zijn warmtepompen dé oplossing, maar niet altijd in een bestaand gebouw. Dan is waterstof of een ander duurzaam gas een mogelijke oplossing. Een gebouw op een decentrale locatie ver van de haven heeft dan wel een nadeel, want een pijplijn aanleggen is duur en tijdrovend. Dan laat je het ziekenhuis beter op aardgas draaien in afwachting van een nieuwbouw op warmtepompen. Aardgas morgen wegdenken is technisch niet mogelijk, want waterstof is op korte termijn maar beperkt voorradig. Waterstof moet je dan ook eerst inzetten waar alleen waterstof een technisch oplossing is.”

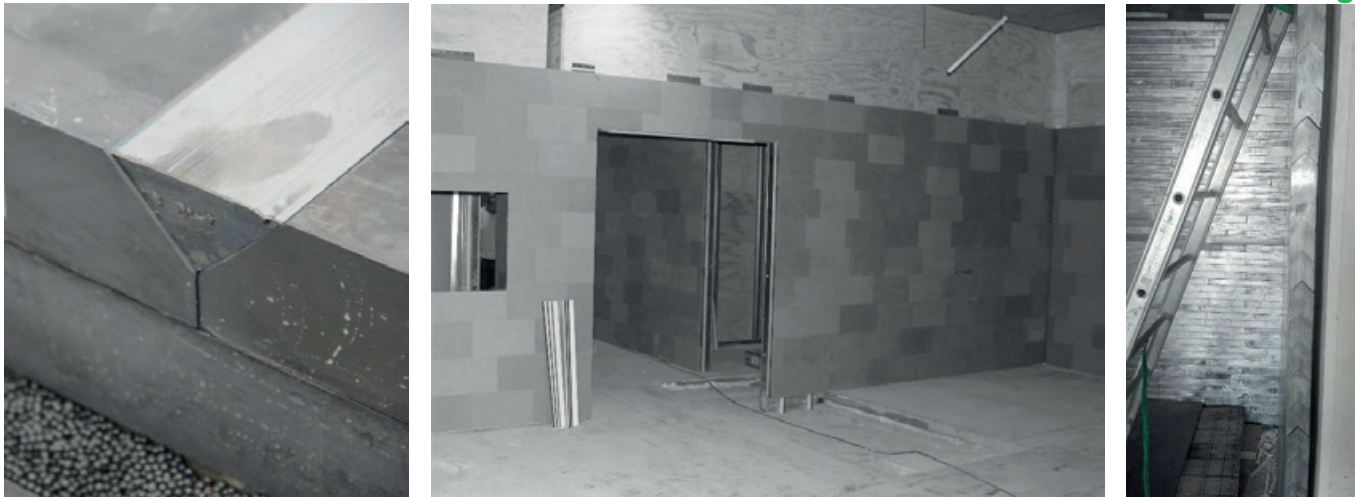
Op het vlak van geothermie is RWO alvast niet overal geografisch mogelijk. Ook hier is er dus niet één oplossing. “RWO is een open koude-warmteopslag dat bijvoorbeeld in de Limburg veelal kan ingezet worden. Elders is misschien BEO mogelijk. Cruciaal voor geothermie is het thermisch evenwicht, anders kan je hele energiesysteem crashen. Daar is kennis in het ziekenhuis voor nodig, want ingenieurs en studiebureaus vertrekken bij de oplevering of na de commissioningfase. Slecht beheerde energiesystemen worden al snel gigantische energieverlinders. Na vijf of 10 jaar benadert vrijwel geen enkel gebouw nog de performantie van de ontwerpparameters. Overal zie je escalerende verbruikscurves. De menselijke factor, de beheerexpertise, is hét aandachtspunt binnen de hele energietransitie.”

mobilele loodafscherming in alle gewenste vormen, afmetingen en materialen

vaste loodafscherming

maatwerk in stralingsbescherming

MB n.v.
STRALINGSBESCHERMING

Bazelstraat 61
9150 Kruibeke
Tel 03 774 10 60
fax 03 774 54 39
info@mb-lood.be
www.mb-lood.be

Open:
ma-vrij 9-12 en 13-18u
zat 9-17u
en na afspraak

E. VAN WINGEN bevestigt intrede in de Nederlandse Zorg

Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht krijgt nieuwe noodstroominstallatie

De zorg met beschikbare energie draaiend houden is voor E. VAN WINGEN NV (EVW) een vanzelfsprekend motto en daarop rekent nu ook het Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht.

Bij EVW loopt de opdracht van ULC Installatietechniek uit Utrecht om er 4,5MW noodstroomvermogen te plaatsen, verdeeld over 3 machines van 1875kVA/1500kWe elk. De bestaande installatie volstond niet meer voor het noodstroomvermogen in piekverbruik en de toegenomen functionele wensen. Met het oog op de toekomst wordt de configuratie meteen voorbereid voor uitbreiding met een vierde aggregaat, alles opgesteld in een nieuw energiegebouw.

Voor de essentiële verbruikers (verlichting en apparatuur) is er stroomgarantie bij netuitval. Daarvoor wordt ingetakt op de 10 kV distributiering van het ziekenhuis. Veel aandacht gaat naar redundantie door de aggregaten als elkaars back-up te doen functioneren. Via deze masterbesturing zal bij uitval van één master de andere master overnemen zonder fataal functieverlies. Alle besturingskasten worden voorzien van een PLC gecombineerd met een moderne MMI (Man Machine Interface) om de installatie ook op afstand op te volgen. Tussen de cruciale onderdelen komen

veilige brandscheidingen en er is grote aandacht voor de geluidsbeperking.

Het Albert Schweitzer project wordt voor EVW in Nederland een topreferentie en deze Vlaamse fabrikant bevestigt zo nogmaals zijn ervaring en expertise in energieoplossingen voor de zorg. Het project in Dordrecht doet bvb. denken aan de configuratie die EVW installeerde in het AZ Alma in Eeklo. Via de onderhoudsovereenkomst wordt deze installatie die al enkele jaren in bedrijf is voorzien van deskundige opvolging door het EVW service team.

Dordrecht is niet EVW's eerste installatie in de Nederlandse zorg. Het ADRZ in Goes vertrouwt al jaren op EVW en voor Rijnstate, de ziekenhuizengroep uit regio Arnhem, werden een 800kVA NSA in de Polikliniek en een 500kVA unit in het Laboratorium te Elst geleverd.

E. VAN WINGEN NV is leading supplier van de Vlaamse zorg. Het begon met dieselgeneratoren en evolueerde naar

totaaloplossingen voor noodstroom, energie-efficiëntie en intelligente energiesturingen. Talrijke instellingen doen ook al een beroep op EVW om verouderde back-upsystemen te vernieuwen of uit te breiden met state-of-the-art oplossingen volgens de noodzaak aan stroomzekerheid en energie-efficiëntie.

EVW is bekend als toonaangever in energie-oplossingen, hoofdzakelijk voor de Benelux, met ervaring in het ontwerpen, bouwen, installeren, onderhouden en reviseren van kwalitatieve noodstroomvoorzieningen en energiecentrales voor decentrale productie, Mini-WKK's van 9kWe tot 280kWe en WKK-modules van 280kWe tot 1000kWe per unit. Ze draaien op aardgas, biogas of hernieuwbare brandstoffen zoals waterstof.

Recent kwam EVW in het vizier van het Gentse ANGLO BELGIAN CORPORATION NV (ABC) en kwam een ambitieuze overname van E. VAN WINGEN tot stand. ABC ontwikkelt en produceert middelsnelopende motoren voor de energie- en transportindustrie (600 en 10400kW), introduceerde hybride oplossingen en is innovatieve koploper op het vlak van emissieloze verbrandingsmotoren op waterstof.

ABC en EVW zetten beiden in op de toekomst van de verbrandingsmotor, door te werken met hernieuwbare brandstoffen zoals waterstof en methanol of door de totale energie-efficiëntie te verhogen via warmterecuperatie.

Dat EVW door deze ontwikkeling, bovenop continuïteit in product en service, nog meer slagkracht en knowhow kan aanbieden, betekent voor klanten en infrabedrijven een meerwaarde. Het opent nieuwe perspectieven om plannen rond de toepassing van waterstof bij innovatieve gebruikers te implementeren.

» Xesar – De veelzijdige beveiliging «

Ontwikkeld en geproduceerd in Oostenrijk, biedt dit elektronisch sluitsysteem voor bedrijven een groot aantal producten en toepassingsmogelijkheden, net als een tijdloos mooi ontwerp.

Met het virtuele netwerk wordt Xesar nu noch transparanter, comfortabeler en veiliger.

www.evva.com

“ZORG.tech is een strategisch belangrijke partner geworden voor elke zorginstelling”

De energiecrisis en de klimaatteisen die ervan aan de basis liggen, maakt ZORG.tech tot een strategisch belangrijke partner voor directies en beleidsmakers. Een panelgesprek met congresvoorzitter Staf Leën, voorzitter op rust Eddy De Coster en bestuurslid Philip Verheye, als voorbeschouwing van het ZORG.tech Congres.

Klimaat – het thema van het geannuleerde congres van 2020 – en energietransitie zijn nauw met elkaar verbonden, maar we zijn nu drie ingrijpende jaren verder. “Waarom is die energietransitie nodig? Niet omdat energie te duur wordt. De reden voor de energietransitie is natuurlijk climate change”, zegt Eddy De Coster. “Klimaatdocent Pieter Boussemaere is dan ook de geknipte opener van ons congres om te duiden waarom elektrificatie zo nodig is en wat die betekent als klimaatoplossing.”

Ook het NVTG-congres (Nederlandse Vereniging voor Technologie in de Gezondheidszorg, nvdr) stond in het teken van de energietransitie. “Het grote punt was daar dat Nederland nog een veel groter probleem heeft als het aankomt op elektriciteitsvoorziening tegen 2030 of 2050. Alles loskoppelen van gas is niet meer de bedoeling. De hoeveelheid elektriciteit is beperkt. Er zullen energieoplossingen op maat moeten komen. In België verwacht ik precies hetzelfde. Allemaal elektrisch rijden en overal laadpunten: het zal niet gebeuren. We zullen niet massaal overstappen op warmtepompen en alle gasketels plots doen verdwijnen. Nederland mikt op een tussenmedium. Waterstof wordt daar gezien als hét medium voor energieopslag om wind en zon om te zetten in elektriciteit, want rechtstreeks 365/24/7 elektriciteit leveren is onmogelijk volgens TU Delft (professor Schmitz). Professor Johan Martens (KU Leuven) pikt daar op in met nieuwe technologieën voor waterstofproductie met waterstofpanelen en opslag in vormen van ijs die de energietransitie breed mogelijk maken.”

In 2017 werd een breed klimaatengagement aangegaan onder minister Vandeuren, welke balans kunnen we zes jaar later opmaken?

Philip Verheye: “Alle koepelleden waaronder VIPA, VEB, Zorgnet-Icuro en Vlozo ondertekenden een charter met dertien punten waaronder een energiereductie tegen 2030 van 27 procent en een CO₂ uitstootvermindering van 40 procent. Daartoe heeft de zorgsector zich als geheel geëngageerd. Die percentages zijn eigenlijk nog veel te laag. We moeten als maatschappij meer inspanningen leveren om koolstofneutraal te worden. Een van de aandachtspunten van het charter was koepeloverleg opstarten en daarin zijn we geslaagd. Vanuit ZORG.tech sprongen we graag mee aan boord omdat we als technische diensten natuurlijk veel impact hebben. Een andere pijler zijn de Europese Green Deals die nog verder gaan en ook milieu, geneesmiddelen en water omvatten. Vanuit ZORG.tech is beslist dat we ook daar mee onze schouders onder zetten om naar energieneutraliteit te streven.”

Eddy De Coster: “Er is nu ook GRO: als een zorginstelling nog subsidies wil krijgen, moet die voldoen aan een aantal duurzaamheidscriteria zoals energie, milieu en circulariteit. Dat was al in voege bij de facilitaire diensten van de Vlaamse overheid. De zorgsector heeft geprobeerd om dat over te nemen op basis van een sectorbrede studie van de KU Leuven, studie bureaus en architecten. De conclusie was dat de zorg specifieke problematieken heeft zoals ventilatie, verluchting, waterrecuperatie. Zo is de VIPA-bevraging ontstaan als basis voor subsidiedossier te komen. Maar

“
Er is nu ook GRO: als een
zorginstelling nog subsidies wil
krijgen, moet die voldoen aan een
aantal duurzaamheidscriteria zoals
energie, milieu en circulariteit.
EDDY DE COSTER

GRO blijft een half afgewerkt product. Toenmalig minister Beke had het moeten tekenen, maar die is van het toneel verdwenen. Onder de nieuwe minister is er nog geen wet uit voortgevloeid. Concreet wordt GRO wel al gebruikt voor elk nieuw bouwdoosier om subsidieaanvraag ontvankelijk te kunnen verklaren. Stopt de bus voor de deur? Heb je fietsbergingen? GRO is heel breed opgevat, dus zeker nuttig in het licht van de energietransitie.”

“

*We informeren onze leden over al
de toekomstige uitdagingen in het
energielandschap.*

Zien we verschillen per type zorginstelling over hoe ingrijpend die energietransitie wordt?

Eddy De Coster: “In de WZC en andere niet-ziekenhuisinstellingen zullen er vooral minder middelen zijn om het allemaal te implementeren. Energieneutraal bouwen tegen 2050 wordt sowieso een budgettaire opgave, maar toch zal er in die richting gewerkt moeten worden. Dan kom ik graag bij congresspreker Jimmy Van Moer van Green Energy Park die met zijn UZ Brussel VUB proeftuin de krijtlijnen uitzet om het waar te maken.”

Philip Verheye: “Ik ben ervan overtuigd dat we voor nieuw bouw niet anders kunnen dan fossielvrije stookplaatsen in te richten. Gas- en zeker stookoliegestookte stookplaatsen moeten er echt uit. We hebben warmtepompen, BEO en RWO nodig in plaats van gas en stookolie als we tegen

2050 klimaatneutraal of fossielvrij willen zijn. Als we nu nog fossiele stookplaatsen bouwen, bouw je die voor 25 jaar – en dan ben je bijna in 2050. Ook al is de investering groter, toch moeten we nu inzetten op fossielvrij. Elektrificatie samen met een duurzame opwekking is de toekomst, dit gecombineerd met gekoppelde elektriciteitsnetten op Europese schaal.”

Staf Leën: “Bij een ZORG.tech bezoek aan het ziekenhuis Montlégia in Luik konden we vaststellen dat ontwerpers en studiebureaus niet altijd helemaal mee zijn in het verhaal van de energietransitie. Bij ontwerp en plaatsing van de hoogspanningsinstallatie werd er een capaciteit voorzien van 9 megawatt. Bij de evaluatie, na 2,5 jaar, bleek dat 2,8 megawatt voldoende was. Deze overdimensionering heeft een bijzonder hoge energetische en financiële impact. Bijkomend kon de technische dienst van het ziekenhuis vaststellen dat de regeling van de HVAC-installaties niet optimaal was afgesteld. Na twee jaar bleek dat er gelijktijdig gekoeld en verwarmd werd op bepaalde circuits met de nodige energiekosten en verkwistingen tot gevolg.”

Philip Verheye: “Voor commissioning wordt in onze sector te weinig tijd uitgetrokken. Dit resulteert in slecht functionerende en inefficiënte installaties. Commissioning kost inderdaad geld, maar die post krijgt te weinig aandacht in onze lastenboeken. Er wordt onvoldoende tijd voor uitgetrokken. De aannemers dienen het uit te voeren, het studiebureau moet erop toezien en de bouwheer dient het proces te bewaken.”

Welke zijn volgens dit panel de belangrijkste uitdagingen voor de energietransitie voor de zorg?

Philip Verheye: “Vooral het spanningsveld tussen budget en fossielvrij. De investering is nog altijd groter voor warmtepompen, KWO en BEO, maar gerekend over 25 jaar ben je goedkoper af met fossielvrij. Er wordt nog te vaak beslist op basis van het investeringsbudget en te weinig op de life cycle cost. De torenhoge energieprijzen zijn een boost voor de terugbetaling van duurzame technieken. Een warmtepomp van 100 kW vervang je één op één, net zoals een stookketel. Daarom moet in elk ontwerp nu al ingezet worden op het dimensioneren van de juiste – lagere – temperatuurregimes.”

Eddy De Coster: “Op een investeringskost van 15 miljoen kost fossielvrij je maar 300.000 euro. Een verwaarloosbaar percentage op je totaalkost van 2 procent duurder.”

Wat betekent dit congres voor ZORG.tech zelf – of wat zou de boodschap moeten zijn?

Staf Leën: “ZORG.tech verenigt de technisch verantwoordelijken van zorgvoorzieningen. Zij ondersteunen collega's in hun planning, realisatie en exploitatie van (technische) projecten. Een bestuur van vrijwilligers staat in voor de organisatie van het jaarlijks congres. Dit jaar staat in het teken van de energietransitie. We informeren onze leden over al de toekomstige uitdagingen in het energielandschap, welke alternatieven er zijn voor energieproductie en -verdeling. We focussen onder andere op de verschillende maatregelen, de kosten, de milieu-impact en de invloed voor de organisatie. Het is de bedoeling dat het brede pallet van leden (AZ, WZC, UZ tot MPI) op basis van hun mogelijkheden en budgetten, keuzes kunnen maken. We willen alle beslissingsnemers

motiveren om vanuit hun eigen situatie na te denken over de toekomst. Bovendien willen we onze kennis en knowhow doorgeven aan de leden van ZORG.tech. Netwerken en informatie uitwisselen is onze kerntaak en die zetten we met het congres nog eens op de kaart.”

Philip Verheye: “Met dit congres hebben we voor het eerst ook geprobeerd om directies en besturen van zorginstellingen te bereiken in de non-profitsector, internationale zusterverenigingen én steden en gemeenten via VVSG. Dat is nieuw en we nodigen hen uit omdat we vanuit ZORG.tech dé vakvereniging zijn die met die onderwerpen bezig is en voor onze leden een netwerk voor informatie-uitwisseling creëert. Het is niet de bedoeling dat een technisch diensthoofd van een instelling er alleen voorstaat.”

Eddy De Coster: “Onze leden moeten altijd terecht bij een stad of gemeente voor bouw- of milieuvergunningen. Het is dus belangrijk dat VVSG ons leert kennen als koepel. We moeten nu inderdaad ook onze directies sensibiliseren, want de wereld evolueert. Gelukkig worden technisch directeurs nu als een stuk volwaardiger gezien als gesprekspartner over investeringen dan twintig jaar geleden. Toen moesten we enkel problemen oplossen. Tien jaar geleden zaten we mee aan tafel om problemen te bespreken, maar hebben we een voorbereidende, adviserende en dus strategische toekomstgerichte rol. We zijn met zijn allen met ZORG.tech – en dankzij elkaar – een stuk slimmer geworden. Zo helpen we onze instellingen veel geld te besparen. Dat uit zich ook in ons ledenaantal dat blijft stijgen, tegen de trend in het buitenland in. Jongere technisch verantwoordelijken zien écht de meerwaarde van ZORG.tech.”

“

Voor commissioning wordt in onze sector te weinig tijd uitgetrokken. Dit resulteert in slecht functionerende en inefficiënte installaties.

PHILIP VERHEYE

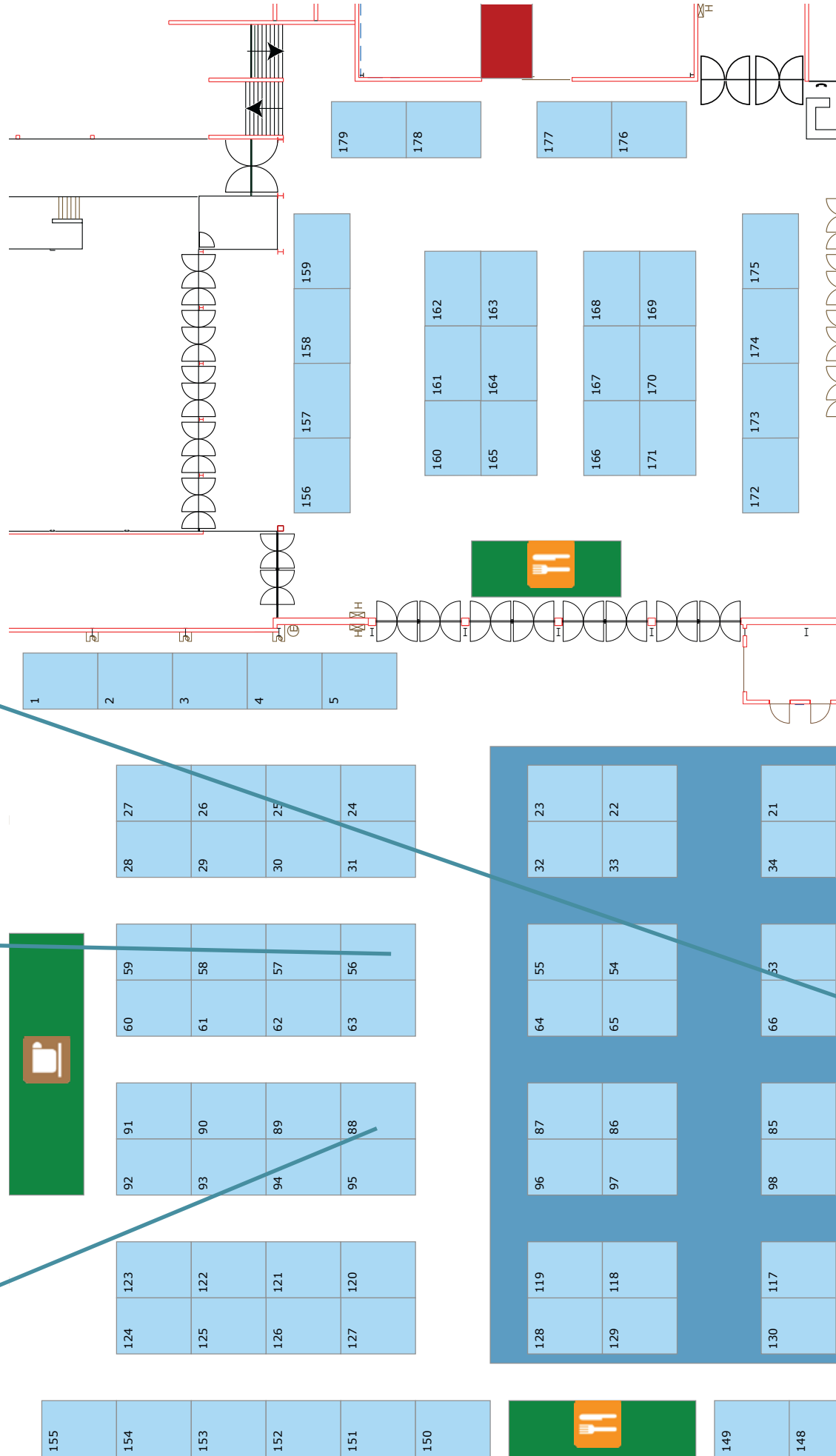
Lijst van exposanten

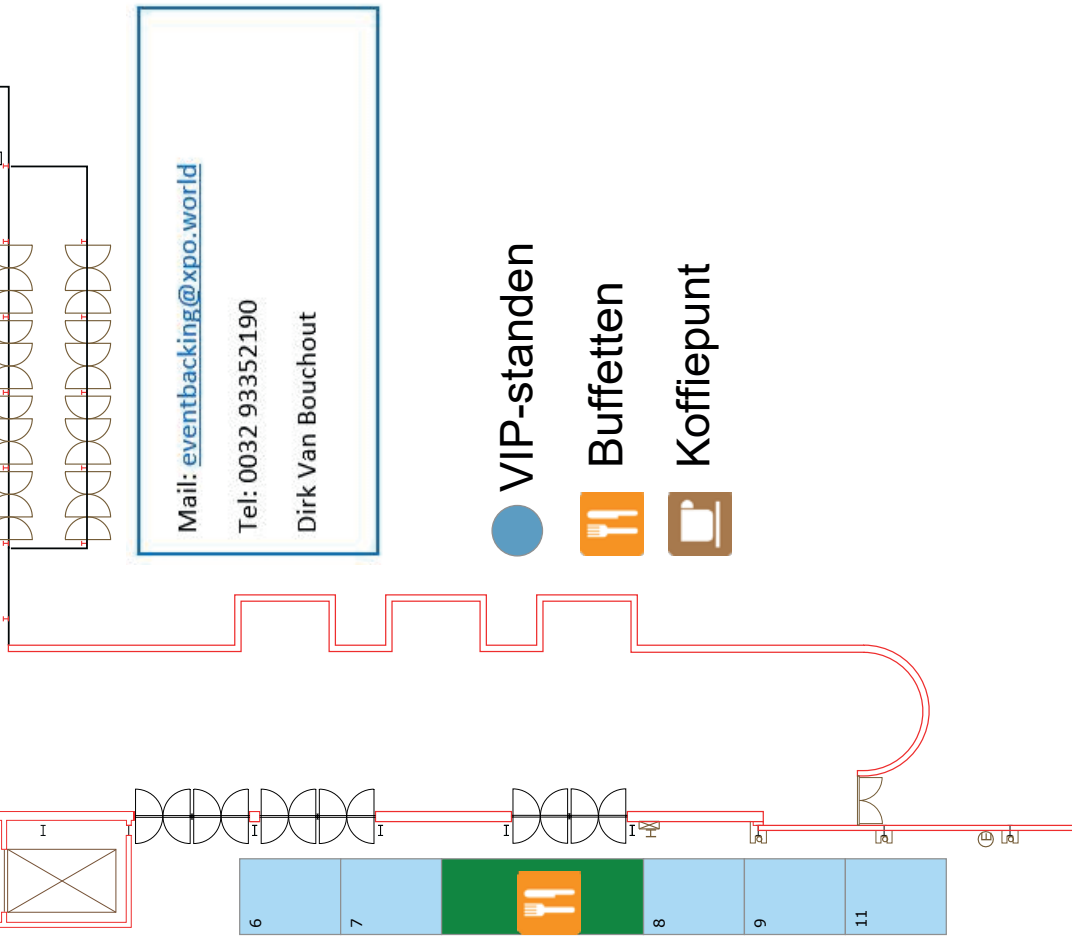
25-8.....	117	Certeso.....	120	Essec Group.....	65
Act With Care BV.....	142	CIAT.....	174	ETAP Lighting International.....	62
Aerocom Belgium.....	160	Circologic.....	70	Promat-Siniat.....	114
AFPRO Filters.....	143	Clinaris.....		Fagerhult nv.....	97
Air Liquide Healthcare.....	54	COMMSCOPE.....	19	Fixsus.....	88
Air Products NV/SA.....	94	Condair NV.....	168	FläktGroup Belgium.....	161
Alcomel NV.....	43	Cordeel Zetel Temse.....	83	Flowmotion Pump Solutions.....	55
ALHO Systeembouw.....	127	CREAT Aankoopcentrale.....	163	FOAMGLAS Owens Corning.....	165
All Modul BVBA.....	144	D+H BeLux.....	118	Forbo Flooring.....	112
AMIRATO.....	53	Daikin A/C Belgium.....	85	Franz Schneider Brakel GmbH + CO Kg.....	115
Applicom Nederland BV.....	87	De Coene Products.....	132	Geberit nv.....	20
AQ International BV.....	76	De Meeuw nv.....	128	Gerflor Benelux.....	81
Aqualex.....	162	DELABIE Benelux.....	147	GROHE.....	59
Ascom (Belgium).....	172	Delicon BV.....	18	Guldager nv.....	129
assar Ilox architects bv.....	149	Deureka.....	123	Haelvoet.....	116
ATS Groep.....	24	Dillen Bouwteam NV.....	50	HALTON NV.....	44
Automation nv.....	63	Dometic GmbH.....	57	Hamster Cleaning.....	154
Autrosystems NV.....	5	dormakaba Belgium N.V.....	22	Hansa Armaturen Belgium NV.....	7
Belgian Sanitary Company nv.....	136	Dörr Kampen BV.....	3	Helioscreen nv.....	121
BELINTRA NV.....	158	Dräger Medical Belgium N.V.....	101	Hillrom (Part of Baxter).....	26
Bender Benelux B.V.....	157	DRISTEEMBELGIUM(DSH).....	21	Hoberg Sa.....	126
Bim Plan BV.....	52	Duco Ventilation & Sun Control.....	48	Holland Water Belgium B.V.....	75
Bitos NV.....	122	E. VAN WINGEN NV.....	56	Hoberg Sa.....	8
Blyott NV.....	103	Ecophon Saint-Gobain Benelux.....	91	Hysopt NV.....	166
Bobinindus Power Systems.....	139	EcoWater Systems Europe.....	152	IDD projects.....	
BPIM BV - RIELLO UPS.....	36	EEG Group.....	60	IFS Ultimo.....	33
BVX BV.....	125	Elastoflex Projects.....	100	IKO nv.....	12
BWT (Best Water Technologies SA)..	49	electro-test vzw.....	4	Imtech.....	82
Camfil NV.....	31	EnergyVille.....	90		
Carrier.....	173	Engels Logistics NV.....	150		
		Eribel.....	151		

WYCOR
CO-DENKERS.
AFWERKERS.

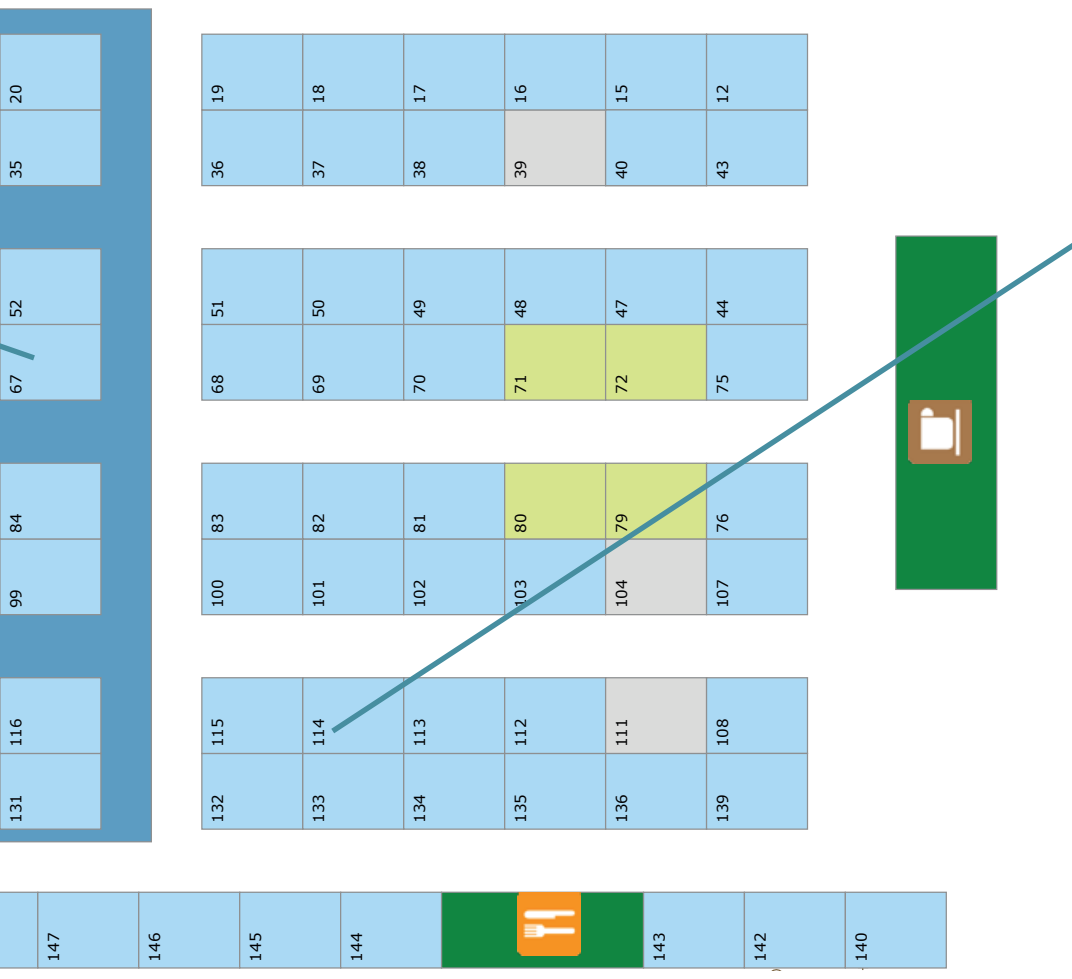

fixsus
Trendsetter in open concept
Gebouwen automatisatie

Mail: eventbacking@xpo.world
 Tel: 0032 93352190
 Dirk Van Bouchout

Lijst van exposanten

Innomediq.....	37	TSA 23510.....	17	V.P. Entreprise BV.....	61
Interalu LCC-Plafonds.....	29	Pressalit A/S.....	58	VarioShield BV.....	102
Itémedical.....		Q&A Solutions BV.....	39	Veolia nv-sa.....	2
IQ Messenger.....	176	Rational Energy Use and Solutions.....	1	VINCI Facilities.....	38
Jansen Cleanrooms & Labs.....	178	Remeha.....	84	Vink BV.....	6
JL signs.....	148	RUCON NV.....	15	Vlaams EnergieBedrijf.....	89
Johnson controls.....	108	Salto Systems.....	175	Wilms.....	69
Kinnarps nv.....	156	Sauter Controls NV.....	51	WILO NV.....	119
KONE Belgium nv.....	135	SCHELL Belgium.....	92	WPS Belgium.....	169
KSB Belgium.....	34	Schindler nv.....	98	Würth Belux nv.....	93
LDL Equipment nv.....	131	Schneider Electric.....	111	WYCOR nv.....	67
Lindner WELSY bv.....	133	Securitas.....	47	Xyna.....	95
Mardoors BV.....	124	Sign & Display.....	30	ZEMPER BELUX.....	40
MB nv.....	155	Silentia Belux.....	140	Zumtobel.....	
Mecam Group-Otium.....	32	Soprema NV.....	171		
Medexs.....	23	Steelco Belgium BV.....	134		
Medic Clean Air, division of Walsberghe NV.....	64	Sterimed.....	9		
Mediwaste Solutions.....	159	STOPLER BELGIUM.....	28		
Metos nv.....	68	STOPLER HEALTHCARE.....	27		
M-Wall.....	86	STULZ Belgium BVBA.....	170		
NewTec Water Systems NV.....	153	Tarkett.....	146		
nora by Interface.....	11	Telenet Business.....	107		
Orange Charging.....	124	Televic Healthcare nv.....	177		
Orona nv.....	164	Testo.....	145		
PMT Benelux.....	179	TK Elevator.....	35		
Poels NV.....	113	Traflux.....	167		
PORCELANOSA.....	130	TRANE BELGIUM.....	99		
Portakabin.....	96	Triflex BV.....	16		
PPG Coatings Belgium bv/srl -		TRILUX BV.....	66		

Hygiëne, veiligheid en comfort: bondgenoten in zorginstellingen!

DELABIE onthult het nieuwe design van zijn wastafel- en spoeltafelkranen met vaste en/of draaibare hoge uitloop. Ze zijn verkrijgbaar in verschillende modellen en zijn ontworpen om te beantwoorden aan de problemen betreffende hygiëne, veiligheid en comfort in zorginstellingen.

GECONTROLEERDE HYGIËNE

Het nieuw assortiment DELABIE mengkranen met hoge uitloop is ontworpen om het volume stilstaand water in het lichaam tot een minimum te beperken en zo de aanhechting van biofilm te limiteren. Bovendien zijn alle interne delen, waaronder de uitloop, volledig glad, waardoor het risico op bacteriegroei aanzienlijk wordt beperkt.

VERHOOGDE ANTIVERBRANDINGSVEILIGHEID

Het nieuw assortiment mengkranen met hoge uitloop is verkrijgbaar in verschillende modellen. DELABIE biedt mechanische mengkranen aan met een klassiek keramisch binnenwerk of met een keramisch drukcompenserend binnenwerk die uitgerust zijn met een vergrendelde temperatuurbegrenzing. De gebruiker kan de begrenzing niet ongedaan maken, wat het risico op brandwonden beperkt.

De modellen met drukcompensatie zijn bovendien uitgerust met de SECURITHERM EP technologie: bij onderbreking van de koud watertoevoer, wordt het warm waterdebiet zo verminderd dat het risico op brandwonden voor de gebruiker wordt uitgesloten. In het geval dat de warm watertoevoer onderbroken wordt, zal ook het koud waterdebiet verminderen.

Het nieuw ontwerp van deze mengkranen met hoge uitloop maakt ook thermische spoelingen aan de warm watertemperatuur van het netwerk mogelijk. Het volstaat de kleine rode knop aan de achterkant van de greep in te drukken.

STABIELE TEMPERATUUR

De DELABIE mengkranen met hoge uitloop zijn ontworpen om temperatuurschommelingen te beperken in geval

van drukschommelingen in het net. De modellen met drukcompensatie vangen drukschommelingen tussen koud en warm water op, zodat water aan een perfecte stabiele temperatuur wordt geleverd.

COMFORT VOOR IEDEREEN

De nieuwe mengkranen zijn verkrijgbaar met een uitloophoogte van H.165 mm, H.205 mm of H.305 mm en een uitloopte van L.140 mm, L.170 mm of L.250 mm. Hierdoor kan men de handen eenvoudiger wassen en het risico op herbesmetting met bacteriën door opspattend water op de uitloop vermijden. Dankzij de hogere uitloop is het ook mogelijk eindfilters voor curatieve of preventieve doeleinden te plaatsen. Bovendien zijn deze kranen specifiek ontworpen met een lange ergonomische hendel om zo aan de behoeften van het verzorgend personeel, senioren en/of personen met beperkte mobiliteit te voldoen. De bediening gebeurt zonder manueel contact, via de pols, voorarm of elleboog.

DELABIE

“We beschouwen een gebouw niet meer als een afzonderlijke entiteit op een willekeurige plek”

Een nieuw ziekenhuis bouwen biedt heel wat mogelijkheden, ook op vlak van energietransitie. Een masterplan energie toont de weg naar koolstofneutraliteit. “Vanaf 2025 is het sowieso verplicht om volledig fossielvrij te bouwen, sowieso zonder stookplaats en dus ook geen gasketel.”

Het Brugse ingenieursbureau Ingenium ontwikkelt masterplannen energie voor onze grote ziekenhuizen op weg naar 2050. UZ Leuven, ZOL Genk en AZ Groeninge zijn maar enkele namen uit het lijstje. Een gesprek met bestuurder Nicolas Vyncke en expert energie Joris Dedecker.

“Elektrische energievoorziening past in de kritieke energiebehoefte van ziekenhuizen en komt vaak terug in de masterplannen”, zegt Joris Dedecker. “Vaak omvat het zonnepanelen, zeker met de verplichting die eraan komt voor grote energieverbruikers. Ook noodstroomvoorzieningen en hoe decentrale elektriciteitsproductie met elkaar moet interageren, is een aandachtspunt binnen die masterplannen. Net als warmterecuperatie en laadinfrastructuur.”

LOGICA EN COHERENTIE ONTWIKKELEN

Daarbij geldt niet voor elk ziekenhuis hetzelfde stappenplan richting koolstofneutraal. Nicolas Vyncke: “Veel ziekenhuizen kijken terug op meerdere bouwfases in verschillende periodes, wat een en ander erg complex maakt. Dikwijls ontstonden er per fase telkens nieuwe inzichten. In sommige ziekenhuizen werd eerst ruimtelijk beslist om de site op een bepaalde manier uit te bouwen. Elders gebeurde dat niet of werd die visie onderweg bijgestuurd en is daardoor de verdere ontwikkeling van de site minder coherent. Maar elk ruimtelijk masterplan moet aangevuld worden met een energetisch masterplan.”

“De eigen warmte- en koudeproductie en -distributie van bestaande ziekenhuizen staat dikwijls verspreid opgesteld.

Bepaalde principes zoals temperatuurregimes doorheen een site volgen ook niet per se dezelfde logica. De tijden en de technologie veranderen: op een site die dertig jaar bestaat is het begrijpelijk dat visies evolueerden. Een paar jaar geleden vonden wij een verwarmingsregime 60/40 al laag (we kwamen van 90/70 en 80/60) maar vandaag is de aanvoertemperatuur 45 graden en zelfs lager.”

“Voor het UZ Leuven hebben we al in 2006 een eerste visie van een masterplan energie neergelegd. Die hielp hen om logica en coherentie over de hele site te ontwikkelen. Na vijftien jaar bleek er een nood om het masterplan te actualiseren. De redenen? Eén is de politiek-maatschappelijke druk om het energetisch beter te doen. Twee is de evoluerende technologie, want wat vandaag kan met warmtepompen kon tien jaar geleden nog niet. Drie: de wetgever stuurt aan op systemische verandering.”

STANDAARDBOUWSTENEN IN ELKAAR KLIKKEN

“In masterplannen grijpen we nieuwe bouwprojecten aan om ook ingrepen te doen in de bestaande gebouwen”, schetst Joris Dedecker. “Vaak kan je door een nieuwbouw toe te voegen ook verduurzaming van bestaande gebouwen realiseren en er toekomstige energie-infrastructuur inbouwen. Zo kom je stap voor stap tot een concept dat klaar is voor 2045-2050. Een stappenplan start dus met de bestaande bouwprojecten. Daardoor is elk masterplan uiteraard ook verschillend. Net als de ligging: al dan niet in de buurt van een duurzaam warmtenet of meer geïsoleerd, maar dan misschien wel met bruikbare

*Nieuwbouwziekenhuizen kun je op vandaag volledig elektrisch voorzien.
Dan is er geen nood meer aan aansluiting op een warmtenet.*

NICOLAS VYNCKE

bestuurder bij Ingenium

lokaal beschikbare hernieuwbare energiebronnen, zoals de bodem of grondwater (BEO of KWO). Bewezen goed werkende oplossingen waar we gebruik maken van dezelfde technologie en dezelfde bouwstenen op een andere manier in elkaar klikken.”

Nicolas Vyncke: “UZ Leuven is een goed voorbeeld. Voor elke nieuwbouw die er bijkomt, wordt opgelegd dat de energievoorziening – op de manier zoals gedefinieerd in het masterplan – aan het gebouw geleverd wordt. Dat betekent dat de ontwerper van de nieuwbouw maar vanaf de collector secundair installaties moet ontwerpen volgens vastgelegde principes in dat masterplan. Het primaire deel wordt door UZ Leuven zelf voorzien en maakt zelfs geen deel uit van de ontwerpopdracht.”

WARMTENETTEN: CO₂-NEUTRALITEIT (VOOR BESTAANDE GEBOUWEN)

“Warmtenetten bieden ook zorginstellingen potentieel om CO₂-uitstoot en energiekosten te verminderen”, zegt Nicolas Vyncke. “AZ Sint-Jan is al dertig jaar aangesloten

op een warmtenet en wordt er zelfs mee gekoeld via absorptiekoeling. Dat ziekenhuis is op het vlak van warmte en koude al dertig jaar koolstofneutraal – voor zover afvalwarmte als een energieneutrale bron beschouwd wordt. Er lopen verschillende studies in Vlaanderen om bestaande warmtenetten uit te breiden naar bestaande ziekenhuizen. AZ Sint-Lucas in Gent is aangesloten op een warmtenet van Luminus. AZ Damiaan in Oostende ook, net als UZ Gent (Ivago).”

Joris Dedecker: “Er zijn verschillende generaties warmtenetten. De eerste generatie zijn de befaamde stadsstoomnetten, maar daar zijn we al ver voorbij. Lagere temperaturen, hogere efficiënties en andere types van warmtebronnen zijn nu de norm. Warmtenetten in Vlaanderen werken vandaag vooral op basis van afvalverbranding, maar ook daar zien we grote evoluties waarbij andere hernieuwbare warmtebronnen in beeld komen. Ik denk dat warmtenetten een belangrijk deel van de oplossing worden voor de energietransitie in Vlaanderen. Ziekenhuizen zelf zijn voor hun ontwikkeling heel belangrijk.

Bestaande ziekenhuizen zijn grote warmtevragers met een sleutelrol voor de positieve businesscase voor een warmtenet. In onze haalbaarheidsstudies voor gaan we typisch op zoek naar nabije ziekenhuizen om de ontwikkeling van zo'n warmtenet rendabel te maken. De voorwaarden zijn een duurzame bron met een kritische hoeveelheid warmte en een realistische verbinding tussen die bron en de afnemer."

Nicolas Vyncke: "Voor bestaande ziekenhuizen dan toch. Voor nieuwbouwziekenhuizen is de warmte- en energievraag veel kleiner. De technische installaties zijn zo gedimensioneerd dat alles op lage temperatuur verloopt. Nieuwbouwziekenhuizen kun je op vandaag volledig elektrisch voorzien. Dan is er geen nood meer aan aansluiting op een warmtenet."

Joris Dedecker: "Duurzame warmte vanuit een externe bron is kostbaar en die gebruiken we inderdaad liever om bestaande gebouwen op aan te sluiten. Soms heeft een ziekenhuis met een grote koelvraag zelf restwarmte over, vanuit hun koelvraag voor onder andere datacenters, machinekoeling of een medisch-technisch blok. Wordt die restwarmte leverbaar, dan wordt het ziekenhuis energiepositief en produceert het zelf duurzame energie voor de omliggende gebouwen. Geothermiebronnen kun je ook groter dimensioneren en die samen gebruiken met de omliggende gebouwen, zodat ook zo het ziekenhuis mee de omgeving verduurzaamt."

Nicolas Vyncke: "We bekijken gebouwen niet meer als een afzonderlijke entiteit op een willekeurige plek. Elke interactie van energie met de buurt moet altijd onderzocht worden. Een datacenter moet gekoeld worden, de warmte kan elders gebruikt worden. In AZ Sint-Jan bijvoorbeeld om het therapiebad te verwarmen. Met die logische koppelingen los je meteen twee problemen op."

STOOKPLAATS ALS NOODZAKELIJKE BACK-UP

"De stookplaats kan als bijkomende capaciteit ingezet worden om het ziekenhuis te verwarmen of warmte op het net te zetten", zegt Nicolas Vyncke, die ervan uitgaat dat ziekenhuizen nooit compleet koolstofneutraal zullen worden. "Een ziekenhuis is een superkritische machine die 24/24 7/7 moet kunnen functioneren. De enige manier om dat te garanderen zijn dieselgroepen of elektriciteitsgeneratoren. Hetzelfde geldt voor warmtenetten. Valt dat uit, dan moet er toch verwarmd worden en dat kan alleen met stookplaats op gas. Zero

carbon in de pure zin van het woord is wishful thinking. Het is niet aan de ziekenhuizen om de hele klimaatproblematiek op te lossen, al moeten ze natuurlijk wel die richting uit."

Fijne meetdata vormen de basis voor het ontwerp van de toekomstige infrastructuur en het toekomstige verbruik. Voor de warmtenetstudies zijn deze vooral GIS-gebaseerd, voor gebouwen eerder BIM-gebaseerd.

JORIS DEDECKER,
EXPERT ENERGIE BIJ INGENIUM

Joris Dedecker nuanceert: "We moeten alweer een onderscheid maken tussen bestaande en nieuwe gebouwen. Vanaf 2025 is het sowieso verplicht om volledig fossielvrij te bouwen, sowieso zonder stookplaats en dus ook geen gasketel. Voor bestaande gebouwen zal het niet evident zijn om honderd procent fossielvrij te gaan. Je hebt een beperkte dakoppervlakte op veel sites dus er wordt enerzijds een vraag gesteld voor verplichte zonnepanelen, anderzijds vraagt massaal omschakelen op elektrische warmtevoorziening ook heel veel plaats. Voor een middelgroot ziekenhuis heb je bijna een voetbalveld nodig aan warmtepompen om het te kunnen verwarmen. Ook akoestiek is een belangrijke uitdaging. Om de pieken op te vangen kijken we in sommige gevallen inderdaad nog naar bestaande stookplaatsen als back-up."

ENERGIEPOSITIEVE GEBOUWEN

Nicolas Vyncke: "We zijn momenteel bezig met de studie

voor een nieuw ziekenhuis in Waals-Brabant, waar we voor een full electric ziekenhuis gaan – de eerste keer dat we zo radicaal van het gas afgaan. Er zijn testen lopende voor RWO naast maximale PV. Er is zelfs het idee geopperd om dat aan een klaverblad van een snelweg te koppelen, eigendom van de Waalse overheid, en die in te vullen met PV-velden om zo het beschikbare PV-vermogen te vergroten. De rest komt via de elektriciteitsaansluiting waarvan je redelijkerwijze kan verwachten dat er groene stroom geleverd wordt. Of die ook echt ‘groen’ wordt, is natuurlijk nog een heel andere discussie.”

Joris Dedecker: “Een risicoanalyse die per zone en functie bepaalt hoe kritisch bepaalde functies zijn, biedt ook voordelen voor hernieuwbare oplossingen. Bij UZ Leuven was er een centrale stookplaats. Bij stroomuitval was er in het grootste deel van het ziekenhuis geen verwarming. We zijn nu een cluster aan het plannen van een vijftal gebouwen om gedecentraliseerd alle waterpompen geplaatst te krijgen. We kunnen nu heel specifiek aanduiden welk deel van het gebouw kritisch is en daar kunnen we de warmtepomp op noodstroom zetten om lokaal voorzieningen te garanderen. Een gedeeltelijke gedecentraliseerde structuur maakt het ook mogelijk om doelgerichter garanties voor bedrijfszekerheid te bieden.”

Nicolas Vyncke: “Waar we naar streven is – met de woorden van bouwmeester bOb Van Reeth – een intelligente ruïne als flexibele basis voor gelijk welke functie in een ziekenhuis. Een ziekenhuis is een levend gebouw. We willen dus intelligente skeletten waarbij niet alleen de betonstructuur, maar ook de technische backbone een universele basis vormt. Dan kan je op gelijk welke verdieping afdeling doen wat je wil zonder aan de basisinfrastructuur te raken. Die moet in essentie redundant zijn door bijvoorbeeld in lussen te werken waarbij je langs twee kanten kunt gaan voeden. Eenvoudige ontwerpparameters voor een intelligente basisinfrastructuur. Dé masterplanvisie is flexibiliteit door een bijna gestandaardiseerde basisbackbone, maar dat lukt enkel op nieuwbouwsites. Zo is het nieuwbouwziekenhuis van CHIREC te Brussel ontworpen vanuit die filosofie, met vier keer dezelfde vleugel. Basisinfrastructuur, kokers, technische ruimtes zijn overal gelijk. De initiële als te ruim gepercipieerde dimensionering is ondertussen, na vijf jaar operationeel zijn, een zegen om probleemloos wijzigingen in het gebouw aan te brengen.”

PARAMETRISCH DATAGEBASEERD ONTWERPEN

Nicolas Vyncke: “Elk rekenmodel staat of valt met variabelen en de moeilijkste variabele van de voorbije twee jaar zijn de energieprijzen. Wat we in 2020 binnen modellen berekend hadden als niet rendabel was dat in 2022 plots wel. Alle data die we accumuleren gebruiken we heel actief bij het analyseren van nieuwe modellen.”

Joris Dedecker: “Elk masterplan start eerst met de data-analyse van de elektriciteits, warmte- en koudevraag. Daaruit leiden we profielen af: hoe ziet het verbruik er op een ochtend of avond uit? Fijne meetdata vormen de basis voor het ontwerp van de toekomstige infrastructuur en het toekomstige verbruik. Voor de warmtenetstudies zijn deze vooral GIS-gebaseerd, voor gebouwen eerder BIM-gebaseerd.”

Nicolas Vyncke: “Elke grote technische installatie blijft een prototype, ook al standaardiseren we graag zoveel mogelijk. Het dimensioneren van een volledig concept is dé uitdaging, het volledige evenwicht creëren van de bron tot de eindgebruiker, op alle momenten, tijdens elk weertype en in kritieke situaties. De gebruiksparementen kunnen erg divers zijn. De essentie is dan ook: blijven opvolgen na installatie. We pleiten al jaren voor commissioning vanuit het ingenieursbureau tijdens de eerste twee jaar na oplevering. Seizoensafhankelijk opvolgen hoe het volledige concept van bron tot eindgebruiker functioneert. Elk uitgangspunt is theoretisch, want in de praktijk functioneert een gebouw autonoom.”

FINANCIERING ALS HINDERPAAL VOOR DE ENERGIETRANSITIE

Nicolas Vyncke: “De economische haalbaarheid voor bestaande infrastructuur is dé hamvraag. Voor nieuwbouw kennen we de oplossingen wel: die zijn duurder, maar tegelijk is hun TCO (total cost of ownership, nvdr) altijd meer aanvaardbaar voor directies. De uitdaging ligt in de vele miljoen vierkante meters bestaande infrastructuur in Vlaanderen die koolstofneutraal moeten worden. De hoge energieprijzen is nu dé driver om de transitie economisch haalbaar te maken. Ook ETS 2.0. – een nieuw Europees emissiehandelssysteem vanaf 2027 die onder meer een koolstoftaks voor gebouwen inhoudt – zal een bijkomende motivatie zijn voor de grote ziekenhuizen.”

Toekomstbestendig ontwerpen is generiek ontwerpen

Precies één dag na dit interview opende Gents burgemeester Mathias De Clercq met een eerste spadesteek de projectfase Nobel I van de uitvoering van het nieuwe masterplan voor het UZ Gent. Nobel I, een nieuwe hoogbouw van twaalf verdiepingen en 62 meter hoog, wordt ingepland tussen drie bestaande gebouwen grenzend aan de hoofdingang. In het UZ Gent wordt – met andere woorden – een compleet nieuw ziekenhuis gebouwd binnenin een werkend ziekenhuis. Daarbij ligt veel toekomstige invulling nog open. Een stand van zaken door Diensthoofd Infrastructuur Marc De Beer en programmamanager Petra Demoor.

Het masterplan is opgedeeld in twee fases. De eerste daarvan zal tien jaar in beslag nemen. De algemene doelstellingen tot 2040 omvatten een langetermijnvisie zowel naar ruimtelijke ordening op de campus, inzetten op meer groen en een energetisch luik. Petra Demoor: “Tegen 2050 willen we CO₂-neutraal zijn, al is dat geen sinecure. Binnen dat tijds kader lopen meerdere projecten en scenario’s om dat te realiseren. We beginnen dit jaar met drie projecten waarvan drie permanente en één tijdelijk.”

HORIZON 2029 VOOR DE EERSTE FASE

“Nobel I is een onderzoeksgebouw waar we op de lange termijn cascoruimtes creëren die bestemd zijn voor spin-offactiviteiten van ons ziekenhuis”, vervolgt de programmamanager. “Daarnaast plannen we een parkeergebouw voor het personeel waarvan het hele dak vol komt te liggen met zonnepanelen. Dat is een deelproject dat net als Nobel eerder start, omdat er veel verhuisbewegingen voor nodig zijn op de campus. Het gebouw radiotherapie/energiegebouw is een derde permanent gebouw. In het energiegebouw komt een bundeling van meerdere energietechnieken. We willen een energiebundeling

realiseren om campusbreed optimaal mogelijk in te zetten op warmte- en koudeuitwisseling. Op elk moment over de hele campus is zowel koeling als verwarming nodig, dus met het energiegebouw gaan we technieken koppelen voor het centrale nieuwe ziekenhuis dat in 2024 operationeel wordt.”

“

Al het vrachtverkeer wordt geconcentreerd. De rest van de campus wordt vergroend, fietsers en voetgangers krijgen prioriteit.

Elektrificatie via warmtepompen en sprinkler waterbuffering als energieopslag is het centrale idee. Marc De Beer beaamt: “Die warmtekoudekoppeling is een ringleiding met koude en warmte. We produceren op ieder moment uitwisseling. De warmte afkomstig van medische toestellen wordt nu gecapteerd en gebruikt om andere ruimtes te verwarmen. De centrale nieuwbouw wordt volledig gesprinklerd. Er wordt een groot buffervat aangelegd voor energieopslag via koude of warmte.”

Parkeergebouw, radiotherapie en het energiegebouw zijn voorbereidende trajecten. Tegen 2029 moet de kritieke infrastructuur, kern van het masterplan, gerealiseerd zijn: een totaal van zestig operatie- en behandelzalen, spoedopname en IC. Er is ook het beddenhuis: bijna alle bedden van het UZ zullen verzameld worden in dit centrale gebouw. “Tegelijk behouden we de oude bedden op revalidatie en psychiatrie en de kinderkliniek, samen goed

voor 736 bedden”, zegt Marc De Beer. “De kern van het ziekenhuis, alle kritieke diensten en behandelzalen, vormen samen het grote project met horizon 2029.”

Petra Demoor vervolgt: “Een logistiek gebouw willen we een jaar voor de nieuwbouw in gebruik nemen voor efficiëntere logistieke opslag en verdeling. Er wordt een afgescheiden logistieke toegangsweg naartoe aangelegd. Leveringen worden daar afgezet en verder verdeeld via het ondergrondse tunnelnetwerk. Al het vrachtverkeer wordt geconcentreerd. De rest van de campus wordt vergroend, fietsers en voetgangers krijgen prioriteit. De groenstrook zal deels klaar zijn in 2029. Bovenop het nieuwe centrale gebouw komt een daktuin waarop alle bedden uitzicht krijgen. Ook het hele voorplein krijgt groenaanleg, daktuinen, patio's en terrassen vormen mee een healing environment die we ook doortrekken in de kamers. Voor patiënten én voor personeel. Tachtig procent van de operatiezalen zal daglicht hebben.”

Marc De Beer: “Onze campus van 42 hectare werd destijds aangelegd op basis van concept van toparchitect Henry Vandevelde die tekende voor de hoogbouw voor- en achteraan. In de jaren zestig en zeventig kwam daar verspreide paviljoenbouw bij. Nu willen we de ziekenhuisfuncties opnieuw concentreren op 10 hectare, compacter en efficiënter, met daarrond een groenzone. Maar die zal gefaseerd pas tegen 2040 helemaal af zijn.”

GROTE ORGANISATORISCHE VERANDERING

Marc De Beer: “Het UZ Gent beschikt eigenlijk over twee ziekenhuizen op 300 meter van elkaar. We hebben dus twee keer een operatiekwartier, CSA, ICU, arts van wacht... Logistiek is dat een hele opgave, al biedt die constructie wel bedrijfszekerheid. Er is wel een opdeling in dagkliniek

en zware operaties, maar in de praktijk zijn het twee ziekenhuizen. Daarom bouwen we het nieuwe ziekenhuis in het midden. Na de aanleg van het parkeergebouw van negen verdiepingen en meerdere ondergrondse bouwlagen kunnen we starten met de centrale nieuwbouw.”

De totstandkoming van het masterplan en de vergunningen namen behoorlijk wat tijd in beslag, legt Marc De Beer uit. “In 2017 stelden we de raad van bestuur een compactere nieuwbouw voor in het midden van de campus, ook naar aanleiding van asbest waarvan de meest kritische intussen verwijderd is. In 2018 werd begonnen met de samenstelling van een consortium en de toewijzing die. In 2020 werd uitgerold.”

Petra Demoor pikt in: “Stad Gent eiste een masterplan voor de vergunningsaanvraag, want er is een uitgebreid mobiliteitsluik. We zijn nog altijd op schema. Een nieuw RUP was niet nodig, het MER is goed verlopen. Het campusplan omtrent riolering en hemelwater is campusbreed opgevat. Eén van onze duurzame doelstellingen is om zoveel mogelijk hemelwater te hergebruiken. Van iedere druppel regenwater die hier valt, zal er maar ééns in de twee jaar een overlopen in de riolering. Er zijn natuurlijk veel niveaus bij dit masterplan betrokken, met Stad Gent, Farys, de Provincie Oost-Vlaanderen (vergunningen), Vlaanderen (verplaatsing De Lijn tramhalte). Het is een complex verhaal, ook al is het einddoel glashelder met vergroening en verblauwing in de praktijk gebracht.”

Marc De Beer: “Er zit ook heel wat organisatorische change in dit project: hoe moet de zorgvloer eruit zien over tien jaar? Het bureau communicatie binnen het consortium helpt ons om medewerkers te betrekken los van de technici, architecten en bouwexperts. We hebben 200

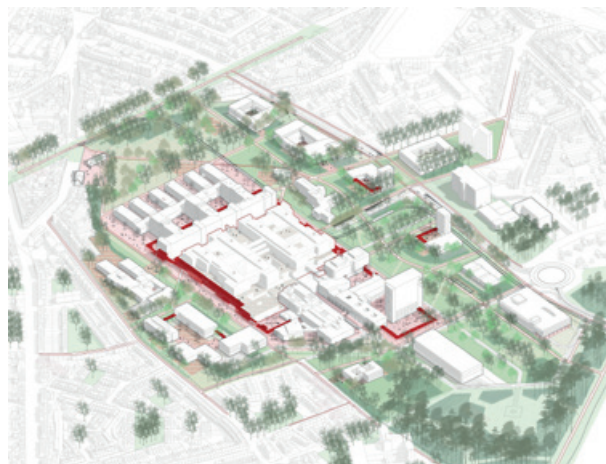
personeelsleden waaronder artsen en verpleegkundigen betrokken via twintig tot dertig werkgroepen rond logistiek, duurzaamheid en technieken om tot een gedragen ontwerp te komen. Ook patiëntenverenigingen worden betrokken via de patiëntenraad voor de inrichting van de ziekenhuiskamers.”

Petra Demoor: “We hebben zelfs een mock-up gemaakt van de patiëntenkamers met alle mogelijke proefopstellingen. Elke stap gaat gepaard met infosessies in auditoria en er is een maquette die vrij raadpleegbaar is en waarrond we ook communiceren.”

ALLE SCENARIO'S LEIDEN NAAR KOOLSTOFNEUTRAAL

Marc De Beer: “De werkgroep innovatie is cruciaal: in 2029 willen we geen gedateerd gebouw inhuldigen. We gaan dus diep in op toekomstbestendigheid. Innovatie is de toekomst op de lange termijn mogelijk maken, waarbij je zo laat mogelijk beslist hoe je een ruimte concreet invult. In een organisatie bestaat van de neiging om beslissingen te nemen, maar via dit principe doe je dat dus juist niet.”

Petra Demoor: “Alles is zo generiek en flexibel mogelijk. We ontwerpen volgens de grootste gemene deler. Zalen en OK's komen in zes clusters met exact dezelfde footprint. In het concept van VR architects & engineers, dat samen met VIPA op basis van GRO werd ontwikkeld, werd in de structuur van de centrale nieuwbouw onderzoek gedaan naar duurzaamheid en circulariteit. In het huidige parkeergebouw zitten stalen profielen die we gebruiken voor de technische bouwlaag in de nieuwbouw. De gevelopbouw bestaat uit prefabelementen. Houtstructuur is makkelijk te demonteren. Via BIM-ontwerp bouwen we hier aan een ziekenhuis in een werkend ziekenhuis, dus prefab en offsiteconstructie is een noodzaak.”

Marc De Beer: “De gebouwen van Henry Van de Velde uit de jaren 30-50 zijn intrinsiek circulair. De poliklinieken werden trouwens tien jaar geleden helemaal gerenoveerd. De oudste gebouwen zijn duurzamer dan de K12 uit de jaren '60, '70 en '80. Ze zijn ook moeilijk te renoveren door de vliesgevels. Die gebouwen gaan er dus uit, zoals al gebeurde met het vroegere kinderziekenhuis.” Ook op energetisch vlak is toekomstbestendigheid het mantra, al is de vraag of het bestaande warmtenet daar een rol in blijft spelen. Petra Demoor: “Vandaag krijgen we nog stoom van IVAGO en dat is een grote plus waarvan we hopen dat die blijft. Door de schaalgrootte is UZ Gent energetisch al redelijk efficiënt en dat maakt het lastig om nog meer efficiëntie te halen uit duurzame energiebronnen. Met de PV-dakoppervlakte van het nieuwe logistiek centrum en op parkeergebouw en centraal gebouw zouden we 20 procent van de elektriciteitsbehoefte kunnen dekken. Warmte zal – als het goed is – 75 procent duurzaam zijn via de restwarmte van IVAGO. Voor elektriciteit kopen we groene stroom in. Maar dat we tegen 2050 koolstofneutraal zijn, staat in elk scenario vast.”

UZ Gent: partijen van het studieconsortium voor het masterplan en de centrale nieuwbouw en haar deelprojecten

- VR architects & engineers (part of Sweco)
- Onderaannemers
  - » BUUR (part of Sweco)
  - » MINT
  - » ARES (nu Sweco)
  - » Möbius
  - » Royal Haskoning DHV
  - » Vekmo
  - » Common ground
  - » BIMplan
  - » VETO en partners
  - » Lydian

Promat Fire Stopping garandeert passieve brandbeveiliging

“Ons aanbod is innovatief en flexibel”

Promat Fire Stopping heeft al vaak zijn doeltreffendheid bewezen. Troeven zijn onder meer dat er tijd is voor een evacuatie, dat de brandhaard ter plaatse blijft en dat de bekabeling enkele uren intact blijft. Promat biedt klanten een oplossing op maat.

“Bij passieve brandbeveiliging is het opdelen van een gebouw in brandcompartimenten heel belangrijk. We zorgen ervoor dat het vuur in de lokalen blijft en zich niet verspreidt in het ziekenhuis”, zeggen Steven Gabriël, Area Sales Manager en Caroline Remels, Product Manager bij Promat. “Het brandwerend afdichten van doorvoeringen: een noodzakelijke stap om een correcte en veilige compartimentering te garanderen. Een gebouw bevat een complex netwerk van technieken. De wanden, plafonds en vloeren worden doorkruist door allerlei buizen. Het is onze taak om die wanden en doorvoeringen te beschermen en te vermijden dat een brand kan overslaan.” Dit heeft verschillende voordelen. Aanwezigen kunnen tijdig en veilig het ziekenhuis verlaten. De brandweer kan gecontroleerd blussen zodat de rest van het gebouw gespaard blijft.” Promat werkte onder meer in het Grand Hôpital te Charleroi, waarbij Fire Stopping oplossingen werden geplaatst voor zowel , sanitair, elektriciteit als HVAC. “We hebben de nodige tools, zoals de input van onze technische dienst, de Promat Selector App en een uitgebreid handboek. Ook bieden we free of charge opleidingen aan, zowel theorie en praktijk.”

EÉN ATTEST

“De sterkte van Promat is dat we alle systemen van sanitair, elektriciteit en HVAC samen testen. We leveren één attest af voor alle technieken. Onze R&D afdeling doet voortdurend onderzoek om nieuwe producten te ontwikkelen en te innoveren. We volgen marktbeveiligingen en de nieuwste technologische evoluties op de voet. Het vergt veel testwerk, maar we kunnen inspelen op actuele noden. We garanderen dat ziekenhuizen voldoen aan de brandweerstand.”

FLEXIBELE OPLOSSINGEN

Promat heeft een ruim gamma van producten en kan daardoor op maat van de klant werken. “PROMASTOP®-FC MD is een brandwerend manchet op rol waarin we alle technieken in combinatie met elkaar testen. Het is een

afdichtingsring die we over buizen plaatsen en die een opzwellmiddel op basis van grafiet bevat. Mooi is dat we bij de installatie verschillende buizen kunnen samennemen. Dit is economisch en flexibel tegelijk. PROMASTOP®-IM Cbox is een cirkelvormig afdichtingssysteem. We kunnen er flexibel meerdere kabels aan toevoegen en de leidingen voor gas, water en elektriciteit combineren. Dat kunnen we op voorhand plaatsen, maar ook achteraf als de leidingen er al zijn. Ook dit systeem is heel flexibel: je kan er op elk moment technieken aan toevoegen.”

FUNCTIEBEHOUD

Alles wordt steeds digitaler, er komen steeds meer kabelnetwerken die aan eisen moeten voldoen, zoals functiebehoud. Bij brand moeten de kabels nog één tot twee uur intact blijven. Stel dat er een operatie wordt uitgevoerd en er breekt enkele ruimtes verder een brand uit, dan hebben de artsen de garantie dat de toestellen blijven werken omdat de kabels zo lang mogelijk beschermd worden tegen doorbranding

“Dus ook als er weinig plaats is, hebben we flexibele oplossingen. PROMASEAL®-A Spray is een brandwerende, één-component pasta op acrylaatbasis.”

WWW.PROMAT.COM

Lichtgewicht. Nauwkeurig.

testo 420 - de luchtdebietsmeter
voor grote roosters

- Lichtgewicht: Gewicht van slechts 2,9 kg. U voelt het verschil, zeker bij regelmatige metingen
- Nauwkeurig: Met de geïntegreerde stabilisator, geeft hij nauwkeurige meetresultaten bij wervelroosters
- Efficiënt: Via de App is uw Smartphone of tablet een tweede display. U kunt ter plaatse een meetrapport opmaken en verzenden

zorg.tech Limburghal Genk
stand nr 145

www.testo.be

testo NV • Industrielaan 19 1740 Ternat • 02/582 03 61 • info@testo.be

Bluetooth
+ App

FläktGroup: Uw partner voor HVAC- oplossingen in een ziekenhuisomgeving

HVAC-systemen voor ziekenhuizen en verzorgingsinstellingen hebben specifieke vereisten omwille van de kwetsbaarheid van de patiënten en het mogelijk risico op infecties.

Dankzij het breed gamma van FläktGroup kan elke ruimte in het ziekenhuis met de meest geschikte unit worden uitgerust om zo een optimaal klimaat te garanderen.

FläktGroup Belgium – Dobbelenbergstraat 7 – 1130 Brussel – Tel. +32 2 240 61 61
Sales.be@flaktgroup.com – www.flaktgroup.com

Volg ons op LinkedIn

Partnerbijdrage CaTeC

Een veilig en gezond binnenklimaat

Een veilig en gezond binnenklimaat staat uiteraard hoog op de agenda bij ziekenhuizen en zorgorganisaties. “Maar of het nu gaat om het meten en monitoren van drukverschillen, temperatuur, luchtvochtigheid, luchtkwaliteit (CO₂) flow en/of meteorologische oplossingen voor gebouwautomatisatie... “betrouwbare en kwalitatieve meetinstrumenten maken een verschil”, benadrukt Francis van Dooren, verkoopverantwoordelijke Belux bij CaTeC.

CaTeC is al 25 jaar exclusief importeur voor de Benelux van een brede lijn meetinstrumenten en sensoren. De kern daarvan is gericht op het meten van klimaatparameters en het registreren en analyseren van meetsignalen.

HIGH-END, GEKALIBREERDE MEETINSTRUMENTATIE

“Een ziekenhuisomgeving is voor ons een verlengarm-sector van onze core-activiteit. Net zoals in de farmaceutische industrie, waar we heel sterk aanwezig zijn, heb je in een ziekenhuisomgeving nood aan high-end, gekalibreerde en gecertificeerde meetinstrumentatie. Op dat gebied bieden wij echt een meerwaarde. Een andere USP is de kwaliteit van de instrumenten en sensoren. Onze sensoren zijn zodanig ontwikkeld om langdurig betrouwbare metingen uit te voeren waarbij bescherming, o.a. tegen corrosie, een hoge prioriteit heeft.”

Het kritisch punt binnen ziekenhuizen en clean rooms is drukbewaking. Hiervoor heeft CaTeC volledige meetoplossingen en zeer goede black box oplossingen die uit te breiden zijn met relatieve vochtigheid, temperatuur en CO₂-opnemers. “Daarnaast denk ik aan volledige HVAC- en binnenklimaatregeling met bijhorende ventilatieoplossingen. Ook hier is het belangrijk om met de juiste meetapparatuur aan de slag te gaan (o.a. van merken als TSI en Psidac, beide welgekend bij ziekenhuizen) die eenvoudig te koppelen zijn met diverse Gebouw Beheer Systemen (GBS).”

METEOROLOGIESENSOREN VOOR GEBOUWAUTOMATISERING

Meteorologische omstandigheden nauwkeurig capteren, draagt vandaag eveneens bij aan goede gebouwautomatisering. “Hierbij ligt de focus op allerhande automatisatie; van zonneschermen, rolluiken, verlichting, klimaatbeheersing, etc. Maar denk ook aan oplossingen om naargelang de weersomstandigheden de (aanzuiging van de) luchtinstallatie te regelen, wat energie spaart.

Lichtmetingen kunnen dan weer interessant zijn voor de lichtinval in gebouwen, terwijl radiatiemeters warmtewinning monitoren om de technische installatie daarop af te stemmen.”

CaTeC heeft een groot scala aan losse meteorologische meetinstrumenten voor zowat elke klimaatapplicatie, maar levert tevens zeer complete, compacte en onderhoudsvriendelijke meteostations, alsook dataloggers en geavanceerde software voor de verwerking van al deze gegevens. “Een mooi productvoorbeeld is onze USM-serie, een accuraat en betrouwbaar meteostation uitgerust met sensoren voor wind, neerslag, relatieve vochtigheid, temperatuur, barometrische druk en licht.”

SLIMME MEETSYSTEMEN

Een ander aandachtspunt is het monitoren, loggen en alarmeren van actuele klimaatparameters, gaande van het binnenklimaat en temperatuurmonitoring van transportwagens voor maaltijdverdeling tot het bewaken van medische koelkasten. “Vanwege de patiëntveiligheid is het immers verplicht om warmtegevoelige medicijnen en vaccins op een constante temperatuur liggend tussen +2 en +8°C te bewaren. De uitlezing hiervan kan individueel gebeuren of rechtstreeks op een cloudplatform dankzij een draadloze koppeling met het logsysteem.”

Kortom: door de jaren heen heeft CaTeC een goede expertise opgebouwd in het leveren van de juiste meetinstrumentatie. “Dit doordat wij heel technisch meedenken met al onze klanten, of het topic nu ‘bewaken van perslucht’, ‘het balanceren van luchtstromen’, ‘drukmonitorsystemen’, of ‘temperatuurbewaking voeding of medicijntransport’ is, zolang het in het vakdomein klimaattechnologie blijft, zijn wij de geschikte partij.” Om alles perfect te kunnen afleveren én in stand te houden tot slot, beschikt CaTeC over een eigen gespecialiseerde afdeling voor onderhoud, service en kalibratie van meetinstrumentatie.

Van hotelmanager naar directeur facility

Ruim een jaar is Matthias Verniers directeur Facility bij Zorggroep Agapè. Hoewel hij de oplevering van assistentiewoningen, het zorghotel Den Briel en de renovatie van Villa Voortman al mee coördineerde, is Verniers technisch gezien 'nieuw' in het departement. Aan toekomstplannen echter geen gebrek. "Ik kijk ernaar uit mijn netwerk in de sector uit te breiden."

Groep Agapè – Grieks voor 'onbaatzuchtige liefde' – heeft drie sites in Gent, Aalter en Zelzate. Sinds 2015 is Matthias Verniers betrokken bij de organisatie ervan. Hij startte in Aalter, in het woonzorgcentrum Veilige Have. "Ik liep er mee met de directie en leerde zo het zorgaspect kennen. Daarna verzorgde ik de coördinatie van de assistentiewoningen die we hebben geïnstalleerd", vertelt hij.

“

Ik wil inzetten op duurzaamheid, zowel wat betreft de gebouwen als personeelsbeleid.

De groep heeft 200 assistentiewoningen in Aalter, 64 in Gent en 69 in Zelzate. De meeste van deze assistentiewoningen zijn klaar, voor sommigen bevindt de organisatie zich in de eindfase van oplevering. De laatste nagels worden in de muren geklopt. "Het is een huzarenstuk geweest", zucht Verniers. "Ze hadden eigenlijk al definitief opgeleverd moeten zijn, maar we liepen vertraging op. Ik kijk uit naar de finale oplevering."

Sinds januari 2022 combineert Verniers de voltijdse job van directeur Facility met de 'parttime' pet van hotelmanager bij zorghotel Den Briel in Gent. Doel is om meer en meer hoteltaken bij zijn assistente te leggen en na de oplevering van de assistentiewoningen volop te concentreren op het alledaagse reilen en zeilen van het departement Facility. "Zo kan ik me meer focussen op het onderhoud van gebouwen en toestellen – in Aalter zitten we bijvoorbeeld met verouderde gebouwen. Ik zou graag één dag per week

op iedere site aanwezig zijn, terwijl ik vandaag voornamelijk in Gent werk."

"Wie in een facilitair of technisch departement aan de slag is, weet dat er zich iedere dag een nieuw, uitdagend probleem kan voordoen. Zo hebben we in Aalter ook al een tijdje een waterlek waarbij er water onder de vloerplaat komt. We hebben al veel geprobeerd, maar vooralsnog geen definitieve oplossing gevonden." Er is op elke site een personeelslid aanwezig dat zich bezighoudt met de alledaagse technische taken. In Aalter gaat het om negen mensen, in Zelzate om twee en in Gent om één techniekier.

GEEN TECHNISCHE ACHTERGROND

Opmerkelijk is dat Verniers, hoewel hij al redelijk wat ervaring achter de kiezen heeft met de coördinatie van de assistentiewoningen én het zorghotel, niet kan buigen op een technische achtergrond. "We hebben een externe collega aangeworven die een jaar met mij meeloopt. Of beter gezegd: ik loop een jaar met hem mee, want het is iemand die wel de technische bagage heeft en mij inwerkt. Je moet het van iemand leren, toch?"

Behalve de externe collega, krijgt Verniers ook ondersteuning van zijn twee werknemers én van ZORG.tech. "Toen ik de overstap naar Facility maakte, raadde een vriend van me aan om lid te worden. Dat is tot nu toe al heel handig geweest. We voelen daar zeker ondersteuning. Ik kijk er ook naar uit om nog meer mensen in de sector te leren kennen." De interesse voor techniek is er in ieder geval. "Je bent op zoveel verschillende vlakken tegelijkertijd aan het werk: van servers plaatsen en problemen met lekkages oplossen tot verduurzamen met isolatie en zonnepanelen. Techniek heeft

“

Ik ben gewend snel een oplossing te zoeken en vinden voor problemen, maar bij technische uitdagingen is geduld een schone zaak.

MATTHIAS VERNIERS

Directeur Facility,
Groep Agapè

tentakels in alle lagen van de werking. Ik merk wel dat ik me moet aanpassen: ik ben gewend om snel een oplossing te zoeken voor problemen wanneer die zich voordoen, maar bij technische uitdagingen is geduld een schone zaak. Vaak is het even zoeken naar een oplossing, trial and error-gewijs.”

VILLA VOORTMAN

Bij de bouw van het zorghotel Den Briel, dat in 2019 de deuren opende, raakten de tentakels voornamelijk het zorgaspect aan. “We wilden eerst een woonzorgcentrum bouwen maar ontvingen niet alle nodige erkenningen daarvoor. Om die reden zijn we overgeschakeld naar een zorghotel. Het hotel voldoet aan alle normen van een woonzorgcentrum. We kunnen mensen ontvangen die zorg nodig hebben of moeten herstellen of revalideren. Nu, we spreken liever over ‘hotel met zorg’ om toeristen niet af te schrikken.” Dat laatste gebeurt zeker niet. Het zorgaspect is zodanig subtiel aanwezig, dat je je in een ‘gewoon’ hotel waant. Er heerst geen ziekenhuisgevoel. “Alles is rolstoeltoegankelijk, de inkomhal bijvoorbeeld ook, maar dat valt niet op. Ook in de kamers – 62 in totaal – legden we het accent op comfort. We maken gebruik van moderne hulpmiddelen voor mensen met zorgnoden.” De opzet is geslaagd, vandaag maken toeristen pakweg 95 procent uit van de bezoekers van het hotel. Het doel is een verhouding van 30 procent mensen met zorgnoden, en 70 procent toeristen.

Op de site van Den Briel werd ook de geklasseerde Villa Voortman gerestaureerd, deze werd vroeger bewoond door Abraham Voortman – de straat van het zorghotel is

ook naar hem vernoemd. Voortman was een textielbaron. De gelijknamige villa was zijn buitenverblijf buiten de stad. “Dat is een beetje absurd, want we liggen op tien minuten wandelen van het centrum”, lacht Verniers. “Die verbouwing was bijzonder interessant om te volgen, maar het is volledig afgerond. We denken volop na over de invulling ervan. Oorspronkelijk wilden we er een wellness installeren en een appartement inrichten, maar vandaag liggen alle paden weer open. Het zou ook een mooie locatie zijn voor een horecagelegenheid.” Het prachtige gebouw – een beschermd monument – wordt omringd door een hectare groen.

DUURZAAMHEID

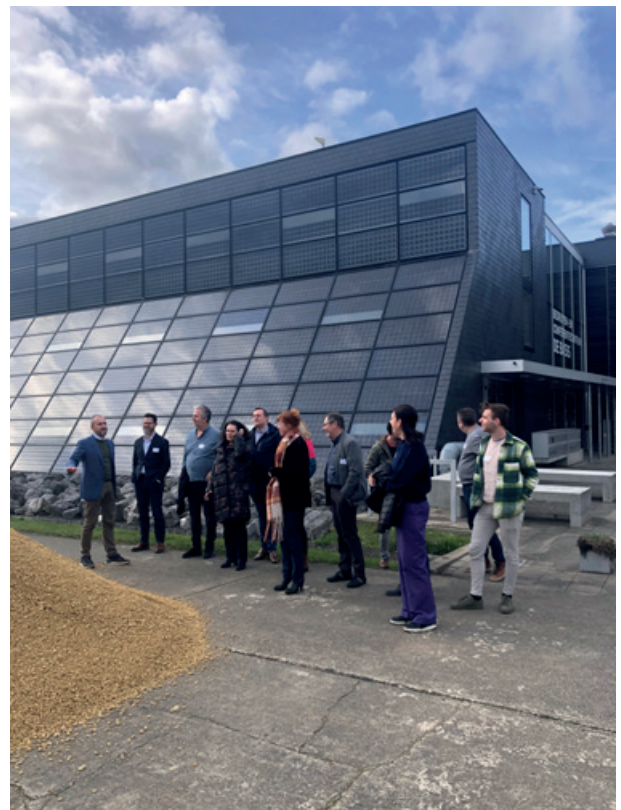
“De invulling ervan staat nog op de planning”, zegt Verniers. “Verder ben ik ervan overtuigd dat we bij Groep Agapè nog vele stappen vooruit kunnen zetten wat betreft duurzaamheid. We zijn aan het kijken of we zonnepanelen kunnen plaatsen, bijvoorbeeld. Ook het verbruik kan lager.” Ook op vlak van personeel is duurzaamheid nodig. “De prijzen van bouwmaterialen zijn gigantisch in de lucht geschoten. Wij hebben geluk dat het gros van onze verbouwingen bij het stijgen van de prijzen afgerond waren, maar we voelen de prijsstijging ook in onder andere de onderhoudscontracten. Een techniek laten komen is duur, alleen al de verplaatsingskost is hoog. Daarom kijken we steeds meer naar het talent dat we in huis hebben. Zonwering plaatsen? We gaan ons daar zelf in verdiepen. Een techniek is nooit van alles op de hoogte, maar als er de wil is om bij te leren, kunnen we veel zelf verwezenlijken.”

Circulair bouwen in Kamp C

Op donderdag 23 maart 2023 vond op het Provinciaal Centrum voor Duurzaam Bouwen & Wonen Kamp C de Kringwerking Antwerpen plaats. Ruim veertig leden waren aanwezig om op Kamp C innovatieve realisaties omtrent circulair bouwen te bezoeken.

Na een toelichting over de realisatie van het provinciaal centrum, op een voormalig Brits militair domein, werd de visie van het domein uit de doeken gedaan. Zo kregen aanwezigen toelichting over hoe 'circulair' werd aanbesteed, met de verschillende selectiefases en de uiteindelijke gunningsfase. Daar wordt 40 procent gequoteerd op de mate van circulariteit. Het uiteindelijke consortium bouwde het administratiegebouw 't Centrum op en kan als referentie dienen voor circulariteit in de methodiek, materiaal (her)bruik, energie, flexibiliteit, circulaire financiering...

De uitvoerende aannemer gaf aansluitend uitgebreide info over het financieel model dat ze gebruikten, de hybride gridstructuur, uitgewerkte oplossingen met

praktijkvoorbeelden, energieopvolging, materiaal traceerbaarheid... Een rondgang op de site met demopostellingen en toelichting sloot de presentaties af.

Tijdens de aansluitende netwerking drink werd er door het betrokken bouwteam toelichting gegeven over de energievoorziening, regelingen, bouwtechnische oplossingen. Op de website van ZORG.tech kan u de interessante presentatie terugvinden.

Nieuwe leden ontmoeten ZORG.tech in Sint-Martens-Latem

In het imposante Wijnhuis Rouseu werden de nieuwe leden van ZORG.tech eerder dit jaar, meer bepaald op 16 februari, verwelkomd voor een kennismaking met de werking van ZORG.tech. Vanzelfsprekend leerden ze ook het bestuur van de kringwerking kennen, net als de oudere leden van de vereniging.

De verwelkoming was dan ook zeer gemoedelijk. Vanaf het binnenkomen werd door Christoph Merchiers van het wijnhuis Rouseu de leden een glas sprankelende 'Vonkelwyn' in de hand gedruwd wat ons onmiddellijk doet vermoeden dat Wijnhuis Rouseu onder andere invoerder is van Zuid-Afrikaanse wijnen.

In de proeverij verwelkomde Ann Vandycke op haar beurt en in naam van de kringwerking de leden en gaf voor de 'nieuwkomers' een korte beschrijving van de doelstellingen van ZORG.tech. Ze legde de nadruk op de verschillende werkgroepen, Kwaliteit, Bouw en Duurzaamheid. Deze laatste bracht haar naadloos over naar het Congres van 2 juni aanstaande in Genk met als titel 'Energietransitie in de zorgsector' (u leest een heel dossier over dat thema in deze Zorg & Techniek, nvdr). Nieuwe leden werden warm aanbevolen hieraan deel te nemen om daar niet alleen

kennis te maken met de leden uit de andere kringwerkingen, maar ook met de fine fleur van de bedrijven die graag aan ons Congres deelnemen. En vanzelfsprekend werden kort de toekomstige leerrijke activiteiten van de kringwerking voorgesteld zowel in de nabije als in een latere toekomst. Een kringwerking met een doel en volop in beweging dus.

WIJN VOOR HET GOEDE DOEL

Als afsluiter van het 'officiële' gedeelte stelde Christoph het wijnhuis Rouseu voor en dit aan de hand van twee wijnen voor het 'goede doel' die we later op de avond ruim te proeven kregen.

Paul Roos Wijnen is een 'black empowerment project' van de familie Roos, die verblijft op de Rust en Vrede boerderij nabij Stellenbosch. Paul Roos steunt een 'deurlopende projectje' van een kleuterschool met faciliteiten voor leraars.

We proefden een witte wijn met een zeer toepasselijke naam: 'Die Skoolhoof', een Chenin Blanc blend.

Via Beyerskloof -Winery, in het hartje van Stellenbosch, steunt de verkoop van diens wijnen het 'Faith Fund' project dat zich inzet voor de bewustmaking van het historische alcoholmisbruik dat zeer veel voorkomt onder de druivenoogsters in Zuid-Afrika en voor de hulp op school en in het leven algemeen aan kinderen, die door alcoholmisbruik tijdens de zwangerschap letsels hebben opgelopen. We proefden er een Beyerskloof Synergy Cape Blend, een rode blend van diverse druivenrassen waaronder vooral de Pinotage.

De avond in deze schitterende locatie werd in de ruime ontvangtzsaal en tussen de vele flessen wijn afgesloten met fijne hapjes, met dank aan de smaak van Matty Stommelinck, en het proeven van beide 'goede doel'-wijnen met dank aan de neus van Martin Claeys en zijn vriendschap met de gastheer Christoph en gastvrouw Ann van de familie Rouseu.

Abonneer nu op ZORG MAGAZINE

HET VAKBLAD VOOR LEIDINGGEVENDEN IN DE ZORG

Individueel lidmaatschap

- U ontvangt per jaar acht edities van het tijdschrift ZORG Magazine. (Niet alle artikels komen in de nieuwsbrief)
- U krijgt een aanzienlijke **korting** van op uw betalende deelname aan de **workshops, trainingen en seminars** die ZORG Magazine organiseert.
- U blijft op de hoogte van het laatste zorg nieuws.
- U krijgt **10% korting** op de standaardtarieven om uw **vacatures** te publiceren op www.topjobsindezorg.be.

€265 (+ 6% btw)

Lidmaatschapsbijdrage voor één jaar

Corporate lidmaatschap

- U ontvangt per jaar acht edities van het tijdschrift ZORG Magazine op vijf namen en/of adressen binnen uw organisatie.
- U en uw collega's krijgen een aanzienlijke **korting** op de betalende deelname aan de **workshops, trainingen en seminars** die ZORG Magazine organiseert.
- U krijgt **20% korting** op de standaardtarieven om uw **vacatures** te publiceren op www.topjobsindezorg.be

€900 (+ 6% btw)

Lidmaatschapsbijdrage voor één jaar

MEER INFORMATIE: ZORGMAGAZINE.BE/ABONNEREN

DEMEEUW

WE BUILD FUTURE

SCAN ME

WERKEN AAN EEN DUURZAME WERELD ZONDER LEEGSTAND

Leegstand bestaat niet in de wereld van De Meeuw. Onze modulaire bouwtechniek garandeert een ongekende flexibiliteit om elk gebouw eindeloos aan te passen. Zelfs verplaatsen en verhuizen behoren tot de opties. Zo halen we altijd het maximum uit iedere infrastructuur.

Doorheen de afgelopen 90 jaar ontwikkelde De Meeuw zich tot marktleider in modulair bouwen.

We zijn en blijven technische pioniers die sterk inzetten op innovatie.

De ziekenhuis- en zorgwereld zijn ons alom bekend. Ook in het onderwijs of bij de bedrijven zijn we een topspeler. Bijkomend zetten we sterk in op wonen.

■ FLEXIBEL (B-a-a-S)

Building-as-a-Service

Bouwen is voor ons een dienstverlening.

We passen het gebouw aan als uw behoeftes veranderen. Zelfs een verplaatsing is perfect mogelijk.

■ ONTZORGEN

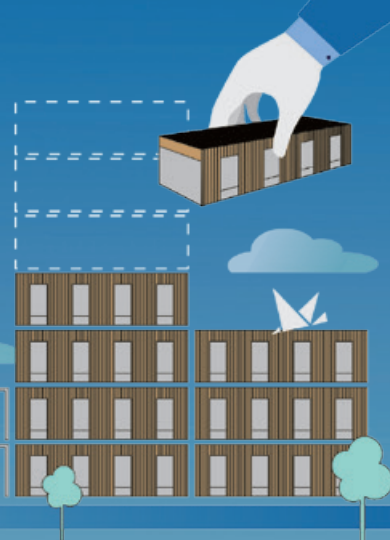
Wij garanderen maatwerk dat volledig aansluit bij uw behoeftes om te zorgen, leren, werken of wonen.

■ SNEL EN KWALITEIT

Onze geïndustrialiseerde bouwmethode gaat razendsnel. Gebouwen voldoen aan de hoogste kwaliteitsstandaarden en overstijgen probleemloos de levensduur van de klassieke bouwmethodes. Als het écht snel moet gaan, leveren we zelfs huisvesting uit voorraad.

■ CIRCULAIR

U gebruikt het gebouw zolang u het nodig heeft. Nadien krijgt het een tweede en zelfs derde leven op een andere locatie.

WWW.DEMEEUW.BE

